

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΕΘΝΕΣ & ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Βιώσιμη ανάπτυξη και ο ρόλος της γεωγραφίας και της ιστορίας. Η περίπτωση του Βιετνάμ

Sustainable development and the role of geography and history. Case study: Vietnam

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Έλενα Αγιάννη

Αθήνα, 2023

Τριμελής Επιτροπή

κ. Ζαφειρία Δημαδάμα, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπουσα)

κ. Χαράλαμπος Πλατιάς, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

κ. Βασιλική Καραγεώργου, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Νίκος Πατεράκης, 2015

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Ευχαριστίες

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές μου οι οποίοι συνέβαλαν στην ομαλή διεξαγωγή και ολοκλήρωση του παρόντος Π.Μ.Σ, όπου χάρις στις διδαχές τους αποκτήθηκαν περαιτέρω αλλά και νέες γνώσεις αναφορικά με το Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο και τη Διακυβέρνηση και ειδικότερα στην κατεύθυνση του Περιβάλλοντος και της Ενέργειας.

Ιδιαίτέρως ευχαριστώ την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, κ. Ζέφη Δημαδάμα, για την στήριξη, ανταπόκριση και άψογη συνεργασία, αναφορικά με την εκπόνηση, συγγραφή και ολοκλήρωση της παρούσας Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένειά μου, στο σύζυγο μου, Στάμο, στο γιο μου, Γιάννη και στις φίλες μου, Ελένη και Γλυκερία για την στήριξη και την κατανόηση που επέδειξαν, από την πρώτη έως την τελευταία ημέρα ολοκλήρωσης του Π.Μ.Σ.

Συντομογραφίες

Ελληνόγλωσσα:

Α.Π.Ε. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Α.Ξ.Ε. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Β.Α. Βιώσιμη Ανάπτυξη

Ε.Ε. Ευρωπαϊκή Ένωση

Η.Ε. Ηνωμένα Έθνη

Μ.Κ.Ο. Μη Κυβερνητική Οργάνωση

Ο.Η.Ε. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Σ.Β.Α. Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Σ.Ε.Σ. Συμφωνία Ελεύθερων Συναλλαγών

Ξενόγλωσσα

A.S.E.A.N –Association of Southeast Asia Nations

A.E.C. ASEAN Economic Community

A.P.E.C. Asia-Pacific Economic Cooperation

C.O.P. Conference of the Parties

F.D.I. Foreign Direct Investment

F.T.A Free Trade Agreement

S.D.Gs Sustainable Development Goals

U.N. United Nations

U.N.D.P United Nations Development Programme

U.N.F.C.C.C. United Nations Framework Convention on Climate Change

W.T.O. World Trade Organization

Περίληψη

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία έχει στόχο να παρουσιάσει την έννοια και τις βασικές αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί κοινό στόχο σε παγκόσμια κλίμακα. Απαιτεί κοινές προσπάθειες από όλα τα κράτη για την επίτευξη βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων και ευημερίας για όλους τους ανθρώπους. Η Agenda 2030 του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε) για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, είναι ένα Σχέδιο με επίκεντρο τον άνθρωπο, μια πρόσκληση για αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, η οποία προωθεί την ενσωμάτωση και των τριών πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης – κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική – σε όλες τις τομεακές πολιτικές, ενώ παράλληλα προάγει τη διασύνδεση και τη συνοχή των σχετικών με τους ΣΒΑ πολιτικών και νομοθετικών πλαισίων. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η περίπτωση του Βιετνάμ και πως η υλοποίηση των 17 ΣΒΑ επηρεάζει την περιφερειακή βιώσιμη ανάπτυξη γενικότερα στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ασίας. Επιπλέον, θα αναφερθούμε στη συμβολή των Διεθνών και των Περιφερειακών Οργανισμών αναφορικά με την προάσπιση της βιώσιμης ανάπτυξης στο Βιετνάμ.

Λέξεις-κλειδιά: Βιώσιμη Ανάπτυξη, S.D.Gs, Agenda 2030, ASEAN, διμερείς σχέσεις, Βιετνάμ, Δράση για το κλίμα, ρόλος των Διεθνών και Περιφερειακών Οργανισμών

Abstract

This master's thesis presents the concept and basic principles of sustainable development. Sustainable development is a common goal of the entire global community. Achieving sustainable use of natural resources and well-being for all people requires joint efforts by every nation of the world. The U.N. "Agenda 2030" for Sustainable Development is a human-centered Plan, a call for intergenerational solidarity which promotes the integration of all three pillars of sustainable development (i.e. society, environment and economy) in all sectoral policies. The U.N. "Agenda 2030" also promotes the interconnection and coherence of policies and legislative frameworks related to the Sustainable Development Goals. Specifically, this master's thesis presents the case of Vietnam and how the implementation of the 17 Sustainable Development Goals generally affects regional sustainable development in the wider region of Southeast Asia. In addition, reference is made to the contribution of International and Regional Organizations, regarding the defense of sustainable development in Vietnam.

Key-words: Sustainable Development, SDGs, Agenda 2030 ASEAN, Vietnam, bilateral relations, Climate Actions, policies and role of International and Regional Organizations

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες.....	3
Περίληψη.....	4
Abstract.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	9
1.1 Γεωγραφία- Ιστορία του Βιετνάμ	9
1.2 Πολιτική Κατάσταση	13
1.3 Οικονομική Κατάσταση.....	13
1.3.1 Α.Ε.Π.....	14
1.3.2 Εργατική Νομοθεσία.....	15
1.3.3.Ωρες εργασίας.....	16
1.3.4 Μισθοί.....	16
1.4 Ιδιωτικές και Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.....	17
1.4.1 Ιδιωτικός Τομέας.....	17
1.4.2 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	17
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	20
2.1.Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε) και το Βιετνάμ	20
2.2. Σχέσεις ΗΠΑ- Βιετνάμ	24
2.3 Σχέσεις Βιετνάμ – Ε.Ε. και Κράτη Μέλη της.....	29
2.3.1. Βιετνάμ – Γαλλία.....	31
2.3.2 Βιετνάμ – Γερμανία	32
2.4 Σχέσεις Βιετνάμ – ASEAN	32
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	35
3.1 Βιώσιμη Ανάπτυξη.....	35
3.1.1. Ορισμός της Βιώσιμης Ανάπτυξης	35
3.2. Οι πυλώνες της Βιώσιμης Ανάπτυξης	37
3.2.1 Οικονομικός Πυλώνας	39
3.2.3 Περιβαλλοντικός Πυλώνας.....	41
3.3 Βιώσιμη Ανάπτυξη και το Βιετνάμ.....	42
3.3.1. Στόχοι της Βιώσιμης Ανάπτυξης	42
3.3.2 Η περίπτωση του Βιετνάμ.....	45

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	60

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία έχει ως αντικείμενο μελέτης την παρουσίαση και την ανάδειξη των πολιτικών και των δράσεων που συνδέονται με την εφαρμογή των Στόχων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΣΒΑ), αναλύοντας την περίπτωση του Βιετνάμ. Ο ΟΗΕ έχει πρωτοστατήσει στο ζήτημα της Βιώσιμης Ανάπτυξης εδώ και αρκετές δεκαετίες, με πιο πρόσφατο σχετικό κείμενο πολιτικής την Agenda 2030, που εγκρίθηκε το 2015 και περιλαμβάνει τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Οι Στόχοι αυτοί φιλοδοξούν να δώσουν μια δυναμική, επιχειρησιακή διάσταση στην αντιμετώπιση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων της εποχής μας.

Στο πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται σύντομη ανασκόπηση της ιστορίας και της γεωγραφίας του Βιετνάμ, καθώς και της πολιτικής κατάστασης της χώρας. Στη συνέχεια αναλύεται εκτενέστερα η εξέλιξη και η ανάπτυξη του οικονομικού τομέα του Βιετνάμ.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στον ρόλο του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), στις σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ- Βιετνάμ, στις διμερείς σχέσεις με ΕΕ και τα κράτη μέλη της καθώς και στην περιφερειακή συνεργασία του Βιετνάμ στο πλαίσιο της Ένωσης Χωρών Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN).

Στο τρίτο κεφάλαιο, εισάγεται η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και γίνεται αναδρομή στην εξέλιξή της στην πορεία του χρόνου, καθώς και μια ανάλυση των τριών πυλώνων, πάνω στους οποίους βασίζεται η βιωσιμότητα. Στη συνέχεια, αναλύεται και εξετάζεται η συμβολή των Διεθνών και των Περιφερειακών Οργανισμών αναφορικά με την προάσπιση της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο τέλος περιγράφεται η περίπτωση του Βιετνάμ και η πορεία της υλοποίησης των ΣΒΑ, οι οποίοι παρέχουν τις κατευθυντήριες γραμμές, εξασφαλίζουν την οικονομική ανάπτυξη την κοινωνική ευημερία και την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, προς όφελος όχι μόνο των σημερινών αλλά και των μελλοντικών γενεών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξάγονται συμπεράσματα σχετικά με την μέχρι σήμερα πορεία της εφαρμογής των ΣΒΑ στο Βιετνάμ και παρουσιάζονται τρόποι με τους οποίους μπορεί η κυβέρνηση του Βιετνάμ να επιταχύνει την επίτευξη των ΣΒΑ έως το 2030 με την συμβολή -

συνδρομή τόσο του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών όσο και άλλων Διεθνών και Περιφερειακών Οργανισμών.

1.ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.1 Γεωγραφία- Ιστορία του Βιετνάμ

Το Βιετνάμ είναι χώρα της Νοτιοανατολικής Ασίας, η 2^η πολυπληθέστερη χώρα με κομμουνιστικό καθεστώς στον κόσμο, με πληθυσμό που ανέρχεται σε 99.460.000 κατοίκους¹. Ο πληθυσμός αυξάνεται με ρυθμό 1,18% ετησίως, ενώ το προσδόκιμο ζωής είναι από τα υψηλότερα ανάμεσα στις αναπτυσσόμενες χώρες (71.7έτη). Ο αγροτικός πληθυσμός αποτελεί το 72,8% του συνόλου του πληθυσμού, με το Ανόι και την Χο-Τσι-Μινχ (Ho Chi Minh) να αποτελούν τις δύο μεγαλύτερες πόλεις με εγγεγραμμένο πληθυσμό 3 και 6 εκατ. αντίστοιχα.

Το Βιετνάμ συνορεύει βόρεια με την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, δυτικά με το Λάος και νοτιοδυτικά με την Καμπότζη, ενώ ανατολικά, νότια και νοτιοδυτικά βρέχεται από τα νερά του Κόλπου του Τονκίνο, της Θάλασσας της Νότιας Κίνας και του κόλπου της Ταϊλάνδης.

Το έδαφός του εκτείνεται κατά μήκος του Ειρηνικού Ωκεανού σε μια στενή και μακριά λωρίδα για 1650 km. Σήμα κατατεθέν του Βιετνάμ, όσον αφορά το γεωφυσικό κομμάτι, αποτελεί η Αναμιτική οροσειρά, η οποία εκτείνεται από το Βορρά και τα σύνορα της με την Κίνα έως και το Νότο. Η Αναμιτική οροσειρά είναι από τα ελάχιστα στοιχεία που «γεφυρώνουν» το χάσμα μεταξύ του Βορείου και του Νοτίου μέρους της χώρας.

Εξαιτίας της γεωγραφίας του, το κλίμα του Βιετνάμ ποικίλλει σημαντικά από το Βορρά προς το Νότο με τρεις διαφορετικές κλιματικές ζώνες. Στο κέντρο υπάρχουν τροπικοί μουσώνες από τον Οκτώβριο μέχρι τον Απρίλιο και από το Μάιο μέχρι το Σεπτέμβριο υπάρχουν στο Βορρά και στο Νότο. Στα Βόρεια υπάρχει πιο ψυχρό διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου και Απριλίου. Οι θερμοκρασίες σε ολόκληρη τη χώρα μπορούν να φτάσουν τους 40°C στη πιο ζεστή και βροχερή εποχή (Μάιο με Σεπτέμβριο), αλλά στις Βόρειες ορεινές περιοχές και στο Ανόι ο καιρός μπορεί συχνά να φαίνεται ψυχρός και υγρός το χειμώνα.

¹ <https://www.gso.gov.vn/en/data-and-statistics/2023/01/socio-economic-situation-in-the-fourth-quarter-and-2022/>

Ωστόσο το Βόρειο και το Νότιο Βιετνάμ έχουν πολύ περισσότερες διαφορές πέραν των κλιματικών συνθηκών.

Το Βιετνάμ ως κράτος της Νοτιοανατολικής Ασίας, βρίσκεται στη Δυτική πλευρά της Νότιας Σινικής Θάλασσας και από τα βόρεια συνορεύει με την Κίνα. Το Βιετνάμ, όπως και η Κίνα, ισχυρίζεται ότι έχει δικαίωμα στην περιοχή και στα νησιά αυτής λόγω της ιστορικής της χρήσης. Το Βιετνάμ αξιώνει κυριαρχικά δικαιώματα στις νησιωτικές αλυσίδες των Παρασέλ (Paracel) και των Σπράτλυ (Spratly) από το 1975². Η ιστορική παρουσία του Βιετνάμ στα δύο αρχιπελάγη χαρτογραφήθηκε για πρώτη φορά το 1838 και αναλύεται εκτενέστερα στο κυβερνητικό έγγραφο του 1981, που εξέδωσε το Υπουργείο Εξωτερικών της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας του Βιετνάμ³. Κατόπιν, η δικαιοδοσία του Βιετνάμ στα δύο αρχιπελάγη ενισχύεται από τη γαλλική αποικιακή κυβέρνηση, η οποία μεταβίβασε τα κυριαρχικά δικαιώματα, στο καθεστώς του Νοτίου Βιετνάμ –Σαϊγκόν.

Σήμερα, κανένα από τα νησιωτικά χαρακτηριστικά των Παρασέλ δεν βρίσκεται στην κατοχή του Βιετνάμ. Μετά από τη ναυτική σύγκρουση του 1974 μεταξύ της Κίνας και του Νότιου Βιετνάμ κοντά στα αμφισβητούμενα ύδατα των Παρασέλ, τα νησιωτικά και ολόκληρο το αρχιπέλαγος πέρασαν στον έλεγχο της Κίνας. Ωστόσο, το Βιετνάμ διεκδικεί το σύνολο των Παρασέλ, βασιζοντας τις αξιώσεις του στα ιστορικά του δικαιώματα επί της περιοχής, όπως προαναφέρθηκαν.

Όσον αφορά τα Σπράτλυ (Spratly), παρόλο που κατέχει είκοσι πέντε (25) νησιωτικά χαρακτηριστικά, μόνο στα τρία εξ' αυτών εντοπίζονται υπολογίσιμες υποδομές· στα νησιωτικά χαρακτηριστικά Spratly Island, Sand Cay και West Reef. Τον Μάιο του 2014⁴, εξελίχθηκε θερμό επεισόδιο μεταξύ Βιετνάμ και Κίνας όταν στο Ladd Reef έγινε εγκατάσταση εξέδρας άντλησης πετρελαίου εντός των διεκδικούμενων - από το Βιετνάμ - υδάτων. Στην προσπάθεια του το Ανόι

² Η διεκδίκηση των νησιωτικών χαρακτηριστικών των δύο αρχιπελαγών, του Παρασέλ και του Σπράτλυ, εντοπίζεται στο επίσημο κυβερνητικό έγγραφο, του Υπουργείου Εξωτερικών, του Νοτίου Βιετνάμ το 1975. Ministry of Foreign Affairs (1975).

³ Ministry of Foreign Affairs, The Hoang Sa and Truong Sa archipelagoes Vietnamese territories, Socialist Republic of Vietnam (1981).

⁴ Asia Maritime Transparency Initiative, Counter - coercion series: China – Vietnam oil rig standoff, Green Michael, Hicks Kathleen, Cooper Zack, Scaus John and Douglas Jake.

να προφυλαχθεί από τις διεκδικήσεις του Πεκίνου, προσέφυγε στην Ουάσιγκτον⁵, επιζητώντας στην ενδυνάμωση των αμυντικών τους σχέσεων και επιτρέποντας, έτσι την ανάμειξη τρίτων κρατών στα εδαφικά ζητήματα της Νότιας Σινικής Θάλασσας. Το Ladd Reef υπόκειται στο καθεστώς «σκοπέλων» και κατελήφθη από το Βιετνάμ το 1988. Πρόκειται για το δυτικότερο χαρακτηριστικό του Βιετνάμ στα Σπράτλυ και το πλησιέστερο χαρακτηριστικό στις βιετναμέζικες ακτές⁶.

Το Βιετνάμ, όπως όλα τα εμπλεκόμενα κράτη (η Κίνα, η Ταϊβάν κ η Μαλαισία και οι Φιλιππίνες), κατασκευάζει δομές στα νησιά που βρίσκονται πλησιέστερα στις ακτές του. Με τον τρόπο αυτό καταφέρνει να εξασφαλίσει τόσο την προστασία των κατεχόμενων χαρακτηριστικών και της γύρω περιοχής, όσο και την υποστήριξη των ενεργειών του, κυρίως των εξορυκτικών. Το Ανόι δύναται να παράσχει τις απαραίτητες προμήθειες στις κοντινές νησίδες των Σπράτλυ που μέχρι τώρα στερούνται της δυνατότητας της αυτοτροφοδότησης, μέσω της εξασφάλισης της ασφαλούς διέλευσής τους, λόγω των ελεγχόμενων υδάτινων δρόμων από τη βιετναμέζικη ακτοφυλακή, σε συνδυασμό με την εγγύτητα των νησιών στις βιετναμέζικες ακτές. Αυτό σημαίνει πως η αναβάθμισή του είναι ουσιαστική για τη διατήρηση της παρουσίας του Βιετνάμ στο αρχιπέλαγος των Σπράτλυ.

Η ιστορία του Βιετνάμ χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις επεμβάσεις ξένων κατακτητών στα εδάφη του. Παραδοσιακός εχθρός του θεωρούνταν η Κίνα, η οποία είχε εισβάλλει και προσαρτήσει τις περιοχές του για 900 περίπου χρόνια, ουσιαστικά μέχρι το 938μ.Χ. Τον επόμενο επίσημο κατακτητή του, αποτέλεσε η Γαλλία κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, έπειτα από μία σειρά στρατιωτικών επεμβάσεων. Την περίοδο 1859 – 1885, το Βιετνάμ προσαρτήθηκε στη Γαλλική Ινδοκίνα⁷. Στις αρχές του 20ου αιώνα, ο λαός του Βιετνάμ ριζοσπαστικοποιήθηκε και ξεκίνησε να οργανώνεται για να αποτινάξει την γαλλική κυριαρχία και να αποκτήσει την εθνική ανεξαρτησία του⁸.

⁵ Jihyan Kim (2015), Territorial disputes in the South China Sea: Implications for security in Asia and beyond, Strategic Studies Quarterly, Vol. 9, No. 2 (Air University Press: 2015), p.126

⁶ Asia Maritime Transparency Initiative, Ladd Reef

⁷ J. Neale, Ο Αμερικανικός Πόλεμος, Βιετνάμ, 1960-1975, (Αθήνα: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, 2005).

⁸ G. DeGroot, A Noble Cause? America and the Vietnam War, (Harlow: Longman/Pearson, 1999).

Η Διάσκεψη της Γενεύης⁹ (1954) κατέληξε στον διαχωρισμό του Βιετνάμ σε δυο τμήματα, το Βόρειο Βιετνάμ, υπό την κομμουνιστική σφαίρα επιρροής, που αποτέλεσε τη Λαϊκή Δημοκρατία του Βιετνάμ και το Νότιο Βιετνάμ, στο οποίο οι Γάλλοι έδωσαν μια αυτονομία, διατηρώντας συμβολική παρουσία, η οποία μεταβιβάστηκε στους Αμερικανούς στην αρχή της δεκαετίας του '60. Με αυτόν τον τρόπο τελείωσε η γαλλική αποικιοκρατία στο Βιετνάμ.

Το 1957 ξεκίνησε ο εμφύλιος αγώνας των Βιετκόνγκ, κομμουνιστών ανταρτών του Νοτίου Βιετνάμ και της Καμπότζης, ενισχυόμενων από εφόδια και τακτικό στρατό του κομμουνιστικού Βορείου Βιετνάμ. Για να προστατεύσουν το καθεστώς του Νοτίου Βιετνάμ, οι Ηνωμένες Πολιτείες άρχισαν, το 1965 να στέλνουν στρατεύματα στο Βιετνάμ, των οποίων ο αριθμός ξεπέρασε τους 500.000 άνδρες. Το 1968, το Βόρειο Βιετνάμ έκανε την επίθεση του Τετ, η οποία είχε σκοπό να αιφνιδιάσει τους Αμερικανούς, με τα κομμουνιστικά στρατεύματα να φτάνουν μέχρι τη Σαϊγκόν.

Στο πλαίσιο της επιχείρησης "Ranch Hand"¹⁰, ο στρατός των ΗΠΑ ψέκασε 50.000.000 λίτρα με χημικά φυτοκτόνα και φυλλοκαταστροφικές ουσίες, που είχε ως αποτέλεσμα να πεθάνουν ή να αρρωστήσουν σχεδόν 1 εκατομμύριο Βιετναμέζοι, καθώς και χιλιάδες Αμερικανοί βετεράνοι. Η κωδική ονομασία της χημικής ουσίας που χρησιμοποίησαν οι ΗΠΑ, έμεινε γνωστή ως «Agent Orange», Πορτοκαλί Παράγοντας, εξαιτίας της πορτοκαλί γραμμής που έφεραν τα βαρέλια που το περιείχαν¹¹. Στόχος αυτής της επιχείρησης ήταν η απογύμνωση των δέντρων στα δάση και τις αγροτικές περιοχές, περιοχές στις οποίες οι αντάρτες έβρισκαν κάλυψη και τροφή¹². Στις 27 Ιανουαρίου 1973 ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ συνυπέγραψε με εκπρόσωπο της κυβέρνησης του Βορείου Βιετνάμ τη συμφωνία κατάπαυσης των εχθροπραξιών και την αποχώρηση όλων των αμερικανικών δυνάμεων. Η συμφωνία αυτή ισοδυναμούσε με συνθηκολόγηση και παρέδιδε το Νότιο Βιετνάμ στους Βιετκόνγκ. Τον Απρίλιο του 1975, οι δυνάμεις των κομμουνιστών διέλυσαν τις νοτιοβιετναμικές δυνάμεις και

⁹ FRUS, 1952–1954. The Geneva Conference, Volume XVI: «Η Διάσκεψη της Γενεύης αναφορικά με την Ινδοκίνα», 8 Μαΐου– 21 Ιουλίου 1954, <http://history.state.gov/historicaldocuments/frus1952-54v16/comp2>

¹⁰ Pellow, David N. [Resisting Global Toxics: Transnational Movements for Environmental Justice](#), MIT Press, 2007, p. 159, (ISBN 0-262-16244-X).

¹¹ York, Geoffrey; Mick, Hayley; ["Last Ghost of the Vietnam War"](#), The Globe and Mail, July 12, 2008

¹² Kolko, Gabriel (1994). [Anatomy of a War: Vietnam, the United States, and the Modern Historical Experience](#)

κατέλαβαν τη Σαϊγκόν και τα αμερικανικά στρατεύματα άρχισαν να αποχωρούν από το Βιετνάμ. Έτσι για πρώτη φορά οι ΗΠΑ, η υπερδύναμη με το ανεξάντλητο δυναμικό και την τελειότερη τεχνολογία, παρόλο που θυσίασαν τις ζωές 60.000 περίπου Αμερικανών και δαπάνησαν 150 δισεκατομμύρια δολάρια έχασαν τον πόλεμο.

Στις 2 Ιουλίου 1976, το Βόρειο και το Νότιο Βιετνάμ ενώθηκαν και σχημάτισαν τη Σοσιαλιστική Δημοκρατία του Βιετνάμ.

1.2 Πολιτική Κατάσταση

Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1992, το Κομμουνιστικό Κόμμα του Βιετνάμ μονοπωλεί την εξουσία μέσω του Πολιτικού του Γραφείου. Επικεφαλής του κράτους είναι ο Πρόεδρος Vo Van Thuong¹³, που έχει αυξημένες εξουσίες, ενώ ο Πρωθυπουργός Pham Minh Chinh, ηγείται της κυβέρνησης. Νομοθετικό Σώμα της χώρας είναι η Εθνοσυνέλευση, η οποία εκλέγει τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο. Ο Πρωθυπουργός διορίζεται από τον Πρόεδρο με την έγκριση της Εθνοσυνέλευσης. Τα μέλη της Εθνοσυνέλευσης αναδεικνύονται από το λαό και η θητεία τους είναι πενταετής. Η λαϊκή κυριαρχία ασκείται μέσω της Βουλής σε κεντρικό επίπεδο και των λαϊκών Συμβουλίων σε περιφερειακό επίπεδο.

Οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές στο Βιετνάμ διεξήχθησαν στις 23 Μαΐου 2021, όπου κλήθηκαν για να ψηφίσουν γύρω στους 69,2 εκατομμύρια εγγεγραμμένους ψηφοφόρους της χώρας για να εκλεγούν τα 500 μέλη της Εθνοσυνέλευσης. Αξιοσημείωτο είναι ότι μεταξύ των 866 υποψήφιων που συμμετείχαν, οι 393 υποψήφιοι ήταν γυναίκες και οι 473 άντρες. Επίσης, αναφέρεται ότι 185 υποψήφιοι προέρχονταν από εθνικές μειονότητες.

1.3 Οικονομική Κατάσταση

Το Βιετνάμ είναι μία αναπτυσσόμενη χώρα και μία δυναμικά αναπτυσσόμενη αγορά. Το 1986 το Βιετνάμ προχώρησε σε αλλαγή οικονομικής πολιτικής (DOI MOI¹⁴-Πολιτική

¹³ <https://www.bbc.com/news/world-asia-64820903>, Ανέλαβε τα καθήκοντα στις 2/3/2023, μετά από ψηφοφορία του Κοινοβουλίου του Βιετνάμ ενώ η θητεία του θα διαρκέσει μέχρι το 2026.

¹⁴ <https://www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/2002/fdi/eng/pdf/doanh.pdf>

Ανασύλωσης). Στόχος ήταν η αλλαγή πολιτικής στον οικονομικό τομέα από μια κρατικοκεντρική γραφειοκρατική οικονομία που επιβίωνε επιδοτώντας αδρά τις μη ανταγωνιστικές κρατικές επιχειρήσεις σε μια οικονομία της αγοράς με σοσιαλιστικές συνιστώσες. Το Σχέδιο DOI-MOI προέβλεπε ριζικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις και τη μετάβαση από μία κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία σε μία σοσιαλιστικά σχεδιασμένη οικονομία της αγοράς, αναγνώριζε τα δικαιώματα ιδιωτικής ιδιοκτησίας και προωθούσε την πολύ-τομεακή οικονομία, που συνέβαλε στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και των επενδύσεων.

Αν και κατά το πρόσφατο παρελθόν βίωσε σημαντικές οικονομικές κρίσεις, παρόλα αυτά κατόρθωσε από το 2000 και μετά να διατηρήσει σταθερά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, που οδήγησαν στην μείωση της φτώχειας και στην ανάδειξη μίας νέας μεσαίας τάξης. Την δεκαετία του 2000 η άνοδος του ΑΕΠ ήταν εντυπωσιακή, καθιστώντας την χώρα ως την δεύτερη ταχύτερα αναπτυσσόμενη στην περιοχή της Ασίας – Ειρηνικού (Asia-Pacific) μετά την Κίνα.

Παρά τις μεταρρυθμίσεις, η Βιετναμέζικη οικονομία παραμένει σε πολλούς τομείς αρκετά επηρεασμένη από το σοσιαλισμό. Η οικονομία κυριαρχείται από το κράτος, με τον κρατικό τομέα να κατέχει τις περισσότερες μεγάλες επιχειρήσεις. Μάλιστα, οι τιμές πολλών βασικών προϊόντων και τροφίμων παραμένουν ελεγχόμενες από το κράτος.

Σύμφωνα με τις τότε προβλέψεις της εταιρείας “PricewaterhouseCoopers – PwC”¹⁵ τον Φεβρουάριο του 2017, το Βιετνάμ δύναται να εξελιχθεί στην γρηγορότερα αναπτυσσόμενη οικονομία του κόσμου, με προσδοκώμενο ρυθμό ανάπτυξης 5.1% ετησίως, κάνοντας το τη 20ή μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου μέχρι το 2050¹⁶.

1.3.1 Α.Ε.Π

Παρόλη την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όμως, το Βιετνάμ παραμένει μία σχετικά φτωχή χώρα, έχοντας αρκετά μεγάλη διαφορά από το ορόσημο των \$4,000 για το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Έτσι λοιπόν με μέσο εισόδημα \$2,715 για το 2019 παραμένει μία χώρα χαμηλού εισοδήματος και δεν έχει περάσει ακόμη στην κατηγορία του μεσαίου εισοδήματος. Το 2022 η

¹⁵ Η PricewaterhouseCoopers (PwC) αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες παροχής υπηρεσιών λογιστικής, τήρησης βιβλίων και ελέγχου και παροχής φορολογικών συμβουλών, που συγκροτήθηκε το 1998, στο Λονδίνο.

¹⁶ <https://vietnamnet.vn/en/pwc-ranks-vietnam-22nd-largest-economy-by-2050-E123452.html>

χώρα έχει αυξήσει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το οποίο ανέρχεται στα \$4.110, ενώ το ποσοστό φτώχειας ανέρχεται σε 3,6%, το οποίο έχει μειωθεί σημαντικά από το 1993¹⁷.

Οι κυριότεροι τομείς που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη του ΑΕΠ είναι: Τα ορυκτά, τα καύσιμα, ο τουρισμός, η βιομηχανία και η αγροτική παραγωγή. Επιπλέον, αναφέρεται ότι το Βιετνάμ αποτελεί πλέον τον δεύτερο μεγαλύτερο εξαγωγέα ρυζιού παγκοσμίως. Στον 21^ο αιώνα, το Βιετνάμ βρίσκεται σε μια περίοδο ενσωμάτωσης στην παγκόσμια οικονομία. Σχεδόν όλες οι βιετναμέζικες επιχειρήσεις είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το Βιετνάμ έχει γίνει κορυφαίος εξαγωγέας γεωργικών προϊόντων και ελκυστικός προορισμός για επενδύσεις στη Νοτιοανατολική Ασία.

Κατά την τρέχουσα περίοδο, η βιετναμέζικη οικονομία στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις για να προσελκύσει κεφάλαιο από το εξωτερικό προκειμένου να υποστηρίξει την συνεχή οικονομική ακαμψία της χώρας¹⁸.

1.3.2 Εργατική Νομοθεσία

Οι εργοδότες έχουν το δικαίωμα να προσλαμβάνουν μόνοι τους και/ή με την βοήθεια πρακτορείων. Η αύξηση και η μείωση του εργατικού δυναμικού μίας επιχείρησης κανονίζονται από σειρά νόμων, των οποίων η εφαρμογή ακολουθείται αυστηρά από το κράτος. Οι εργοδότες μπορούν να συνάπτουν συμβόλαια ή εργατικές συμβάσεις με το προσωπικό. Πρέπει όμως να τύχουν της έγκρισης σειράς κρατικών υπηρεσιών, όπως το Υπουργείο Εργασίας, η Ομοσπονδία Αναπήρων Πολέμου και το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών. Υπάρχει δυνατότητα δοκιμαστικής περιόδου του εργαζομένου διάρκειας μέχρι 2 μήνες. Στην περίοδο αυτή ο δοκιμαζόμενος υπάλληλος δεν μπορεί να λαμβάνει λιγότερο από το 70% των κανονικών του αποδοχών. Οι εργοδότες μπορούν να προσλαμβάνουν ξένους υπηκόους για εργασίες υψηλής εξειδίκευσης. Οι ξένοι υπήκοοι που εργάζονται για τις Βιετναμικές επιχειρήσεις οφείλουν να έχουν κάρτα εργασίας από το τοπικό τμήμα του Υπουργείου Εργασίας.

¹⁷ <https://vietnamlawmagazine.vn/imf-expert-considers-vietnam-bright-spot-in-world-economy-69707.html> Το όριο της φτώχειας μειώθηκε από το 58% το 1993 στο 18% του πληθυσμού το 2008 ενώ σήμερα ποσοστό φτώχειας είναι στα 3,6%.

¹⁸ Jandl, Thomas (2013). Vietnam in the Global Economy.

1.3.3. Ώρες εργασίας

Στο Βιετνάμ ισχύει το 8ωρο εργασίας και η εβδομάδα έξι (6) ημερών. Παρόλα αυτά, η εργασιακή εβδομάδα για τους εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα είναι 40 ώρες (5 ημέρες). Υπάρχει τάση για ενθάρρυνση και εξάπλωση του 40ωρου και σε άλλους τομείς της οικονομίας. Ο συνολικός αριθμός υπερωριών δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 4 ώρες ημερησίως και τις 200 ετησίως. Υπάλληλοι που δουλεύουν 12 μήνες για την ίδια επιχείρηση δικαιούνται 12 εργάσιμες ημέρες διακοπών το χρόνο.

1.3.4 Μισθοί

Οι ελάχιστοι μηνιαίοι μισθοί για εργαζόμενους που δουλεύουν σε επιχειρήσεις δημιουργημένες από ξένα κεφάλαια ανά περιοχή είναι:

<u>Αποζημιώσεις</u>	
<i>Περιοχές</i>	<i>Ελάχιστος μισθός</i>
<i>Αστικές περιοχές στο Ανόι και Χο-Τσι-Μίνχ</i>	<i>US\$70</i>
<i>Προαστικές περιοχές στο Ανόι, Χο-Τσι-Μίνχ και σε αστικές περιοχές του Χάι-Πονγκ, Χα-Λονγκ, Μπιάν-Χόα, Βούνγκ Τάο, Του-Ντα-Μοτ, Τούαν-Αν, Μπεν-Κατ και Ταν-Ουέν</i>	<i>US\$60</i>
<i>Άλλες Περιοχές</i>	<i>US\$55</i>

Η υπερωριακή απασχόληση αμοίβεται με επιπλέον προσαύξηση 50%. Για υπερωριακή απασχόληση σε μέρες αργίας η προσαύξηση διαμορφώνεται στο 100% και για τις δημόσιες αργίες 200%. Υπάρχει υποχρεωτική υγειονομική και ασφαλιστική κάλυψη για όλους τους εργαζόμενους που δουλεύουν σε μία επιχείρηση πάνω από 3 μήνες. Τόσο η εργοδοσία όσο και οι εργαζόμενοι πληρώνουν εισφορές στο Κρατικό Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης (State Social Insurance Fund). Ο εργοδότης καταβάλλει το 15% του μικτού μισθού, ενώ ο εργαζόμενος το 5%. Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει τον εργαζόμενο σε περιπτώσεις ασθένειας, μητρότητας, συνταξιοδότησης, εργατικών ατυχημάτων, κλπ.

1.4 Ιδιωτικές και Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

1.4.1 Ιδιωτικός Τομέας

Η εξέλιξη του ιδιωτικού τομέα είναι επίσης ενδεικτική της οικονομικής ανάπτυξης του Βιετνάμ την περασμένη δεκαετία. Η εκτός-κρατικού τομέα οικονομία το 2018 υπολογίζεται ότι καλύπτει το 60% του ΑΕΠ. Προκαταρκτικοί υπολογισμοί αποδεικνύουν ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις προσέφεραν το 90% των 7.5 εκατομμυρίων νέων θέσεων εργασίας μεταξύ 2010 και 2015. Το Βιετνάμ χρειάζεται να δημιουργεί ετησίως 1.6 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας κατά την διάρκεια του 2018-2020 και οι θέσεις αυτές αναμένεται να δημιουργηθούν κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα. Παρουσιάζεται ωστόσο έλλειψη έμπειρου εργατικού δυναμικού. Η Ένωση των Συνδέσμων Βιομηχανίας και Εμπορίου (Union of Associations of Industry and Commerce)¹⁹ με έδρα το Χο Τσι Μινγκ, ανέφερε πως οι επαγγελματικές σχολές του κράτους θα μπορέσουν να καλύψουν μόνο το 15% των 500,000 εργατών που χρειάζεται ο βιομηχανικός τομέας έως το 2019.

1.4.2 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Η συνεισφορά των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (Α.Ξ.Ε) στην ανάπτυξη της οικονομίας του Βιετνάμ τα τελευταία χρόνια είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η κυβέρνηση του Βιετνάμ καταβάλλει ιδιαίτερα έντονες προσπάθειες να προσελκύσει τους ξένους επενδυτές (ιδιώτες και εταιρίες) προκειμένου να τους δελεάσει να μεταφέρουν σημαντικό αριθμό κεφαλαίων στην χώρα.

Το 1987, ένας από τους Νόμους που εισήχθησαν με το σχέδιο της μεταρρύθμισης ήταν ο Νόμος περί των Ξένων Επενδύσεων, ο οποίος έφερε το πρώτο κύμα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στη χώρα. Ο παραπάνω Νόμος μαζί με τον Νόμο περί Επιχειρήσεων, αναθεωρήθηκαν το 2005 και το 2015, καθώς υπήρχαν δυσκολίες, αφού ήταν πολύπλοκη και χρονοβόρα η διαδικασία της καταγραφής των επενδύσεων και η δημιουργία εταιρειών. Ωστόσο, και οι δύο αυτοί Νόμοι, συνέβαλαν στην οικονομική ανάπτυξη του Βιετνάμ και την ανάδειξή του

¹⁹ <https://www.chamber-commerce.net/dir/11646/Union-of-Associations-of-Industry-and-Commerce-in-Ho-Chi-Minh-City>

σε μία «οικονομική τίγρη» της Ασίας, όπως, επίσης, και σε ιδανικό προορισμό για επενδύσεις²⁰

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας²¹, συγκριτικά με τις υπόλοιπες αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου και αναλογικά με το μέγεθος της οικονομίας του, το Βιετνάμ δέχτηκε τις περισσότερες Άμεσες Ξένες Επενδύσεις. Σήμερα, υπάρχουν περισσότερα από 16.300 ενεργά σχέδια βασισμένα σε Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, τα οποία έχουν προσδώσει στο κράτος συνολικά 238 δισεκατομμύρια δολάρια, καθώς και ραγδαία αύξηση των επενδυτικών ροών.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι γιατί συμβαίνει αυτό:

- Ο πρώτος λόγος είναι ότι από τη λήξη του πολέμου έως και σήμερα έχει γίνει προσπάθεια να διατηρηθεί ένα κοινωνικο-πολιτικό status quo. Ένα κράτος, το οποίο απολαμβάνει σταθερότητα, τόσο στον πολιτικό τομέα, όσο και στον οικονομικό, αποτελεί έναν ελκυστικό προορισμό, που θα επιλέξουν οι ξένοι επενδυτές να ασκήσουν την οικονομική τους δραστηριότητα. Αν οι συνθήκες που επικρατούν σε μία χώρα εγγυώνται την σταθερότητα, τότε υπάρχει η σιγουριά πως αυτή τους η κίνηση, ήτοι η επένδυση, δεν θα είναι ανεπιτυχής ή δεν θα διακινδυνεύσουν τα χρήματά τους

Ένας, ακόμη, λόγος είναι ότι το 60% του πληθυσμού του αποτελεί εν δυνάμει εργατικό δυναμικό, δηλαδή, παραπάνω από το μισό του πληθυσμού είναι νέο και κατάλληλο, ώστε να δουλέψει. Οι νέοι πάντα έχουν να προσφέρουν κάτι παραπάνω, όπως διάθεση για δουλειά, δυνατότητες γρήγορης εκμάθησης, περισσότερες γνώσεις εξαιτίας του καλύτερου επιπέδου μόρφωσης. Επιπλέον, και το κόστος εργασίας, που είναι πολύ χαμηλό, συγκριτικά με εκείνο της Κίνας (20% χαμηλότερα) λειτουργεί θετικά στις προθέσεις των επενδυτών. Η Κίνα απομακρύνεται σταδιακά από την χαμηλού κόστους παραγωγή, καθώς μεγαλώνουν οι αποδοχές των Κινέζων, γεγονός που αυξάνει την ανταγωνιστικότητα του Βιετνάμ στον μεταποιητικό τομέα.

²⁰ Cooper & Pham & Morris, 2015

²¹ <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=VN>

- Επιπρόσθετα, οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις που πραγματοποίησε η χώρα, και οι εμπορικές συμφωνίες που υπέγραψε (το 1997, το Βιετνάμ έγινε μέλος της Ένωσης Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) και, το 2007, έγινε μέλος του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου (The World Trade Organization/WTO)²², αποτελούν επιπλέον κίνητρα προσέλκυσης των ξένων επενδυτών. Το 2001, το Βιετνάμ και οι ΗΠΑ συνήψαν μία διμερή Εμπορική Συμφωνία (USA-Vietnam Bilateral Trade Agreement)²³, η οποία προώθησε σε μεγάλο βαθμό το εμπόριο μεταξύ των δυο μερών. Αναφέρεται επίσης η υπογραφή του Σύμφωνου Συνεργασίας των Δύο Πλευρών του Ειρηνικού (Trans-Pacific Partnership/TPP), μία από τις μεγαλύτερες εμπορικές συμφωνίες που έχουν συναφθεί τα τελευταία χρόνια. Σκοπός του TPP είναι η «βελτίωση του εμπορίου και των επενδύσεων μεταξύ των συνεργαζομένων χωρών του TPP²⁴, την προώθηση της καινοτομίας, της οικονομικής βελτίωσης και ανάπτυξης, και την υποστήριξη της δημιουργίας και διατήρησης θέσεων εργασίας»

²² https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/vietnam_e.htm

²³ <https://ustr.gov/sites/default/files/US-VietNam-BilateralTradeAgreement.pdf>

²⁴ Gordon, Bernard K. «Η Συνεργασία Δύσης – Ασίας και η Άνοδος της Κίνας». Foreign Affairs Hellenic Edition. 2015. Στην ΤΤΡ συμμετέχουν, εκτός από τον Καναδά, η Ιαπωνία, το Σουλτανάτο του Μπρουνέι, το Βιετνάμ, η Σιγκαπούρη, η Μαλαισία, η Αυστραλία, η Χιλή, το Μεξικό η Νέα Ζηλανδία και το Περού.

Τέλος, το 2019 υπεγράφη και η Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου Ε.Ε.-Βιετνάμ (EU-Vietnam Free Trade Agreement). Η άμεση άρση 65% των δασμών στις εξαγωγές της Ε.Ε. προς το Βιετνάμ και η προστασία για 169 διακεκριμένα ευρωπαϊκά τρόφιμα και ποτά με συγκεκριμένη γεωγραφική καταγωγή, θα φέρουν πρωτοφανή πλεονεκτήματα και οφέλη στις ευρωπαϊκές εταιρείες.

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1.Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε) και το Βιετνάμ

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) είναι ένας διεθνής οργανισμός που ιδρύθηκε το 1945 από τις νικήτριες δυνάμεις του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου (Η.Π.Α., Μ. Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία και Κίνα) ως μια απόπειρα συγκρότησης ενός νέου συστήματος συλλογικής ασφάλειας. Ο ΟΗΕ λαμβάνει μέτρα για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και λειτουργεί ως φόρουμ στο οποίο εκφράζουν τις απόψεις τους τα 193 Κράτη - Μέλη. Το έργο του ΟΗΕ επεκτείνεται σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Αν και είναι περισσότερο γνωστός για τη διατήρηση και την εδραίωση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, υπάρχουν πολλοί άλλοι τρόποι με τους οποίους τα Ηνωμένα Έθνη και το Σύστημά τους (ειδικευμένοι οργανισμοί, ταμεία και προγράμματα), επηρεάζουν τη ζωή μας και κάνουν τον κόσμο μας καλύτερο. Σήμερα ο Ο.Η.Ε. αποτελεί τον κύριο φορέα διαμόρφωσης πολιτικής βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο και παρουσιάζει ένα πλούσιο έργο αναφορικά με την περιβαλλοντική προστασία.

Το Βιετνάμ είναι μέλος του Ο.Η.Ε. από το Σεπτέμβριο του 1977²⁵. Το Βιετνάμ εντάχθηκε στην τάξη των χωρών μεσαίου εισοδήματος το 2010 (η Κίνα αυτό το πέτυχε το 2020) και ήταν από τις πιο επιτυχημένες χώρες στην εφαρμογή των Αναπτυξιακών Στόχων των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Η προσπάθεια αυτή του Βιετνάμ που συνέβαλε στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου περισσότερων από 40 εκατομμύριων Βιετναμέζων από τη φτώχεια μεταξύ 1993 και 2014, δηλαδή από το χαμηλό έως το μεσαίο εισόδημα, ήταν υποδειγματική. Από την ένταξή του

²⁵<https://unric.org/el/%CF%84%CE%B1-193-%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%B7%CE%B5/>

στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) το 2007, το Βιετνάμ διπλασίασε την αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), μείωσε τη φτώχεια από 14% το 2010 σε 3.8 % το 2020 και έγινε μία από τις 20 μεγαλύτερες εξαγωγικές χώρες στον κόσμο. Το γεγονός αυτό αποτελεί «ένα θαύμα» και πρότυπο προς μίμηση για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες.

Όσον αφορά τη διεθνή αξιολόγηση του επενδυτικού οίκου Goldman Sachs²⁶, το Βιετνάμ κατατάσσεται στην ομάδα «Επόμενους έντεκα»/‘Next Eleven’ N-11²⁷, η οποία περιλαμβάνει αναδυόμενες οικονομίες που έχουν τη δυνατότητα να γίνουν μελλοντικές οικονομικές δυνάμεις μετά τη Βραζιλία-Ρωσία-Ινδία-Κίνα-Νότια Αφρική. Πιο συγκεκριμένα:

- Η χώρα προβλέπεται να είναι μεταξύ των πιο δυναμικών αγορών στον κόσμο έως το 2030.

- Πολλές χώρες και εταιρείες υψηλής τεχνολογίας και μεταποίησης από τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και τη Νότια Κορέα στοχεύουν όλο και περισσότερο τις επενδύσεις τους στο Βιετνάμ στη στρατηγική τους «Κίνα συν ένα»/ China Plus One²⁸, προκειμένου να μειώσουν την εξάρτησή τους από την κινεζική αγορά και να «διαφοροποιήσουν τις συμμετοχές τους, επενδύσεις, και πρότυπα εμπορίου στην Ασία»²⁹.

- Χάρη στην εξωτερική του πολιτική διαφοροποίησης και πολυμεροποίησης των σχέσεων, το Βιετνάμ έχει επεκτείνει τις διπλωματικές του σχέσεις με 189 χώρες από τα 193 κράτη μέλη του ΟΗΕ, έχοντας οικονομικές σχέσεις με περισσότερες από 230 χώρες παγκοσμίως.

- Από μια οικονομία κεντρικού σχεδιασμού και αυτοδύναμης οικονομίας, το Βιετνάμ είναι πλέον μια από τις πιο εξωστρεφείς χώρες με εκτεταμένους οικονομικούς δεσμούς και εμπορικό άνοιγμα.

Το Βιετνάμ είναι μέλος σημαντικών Διεθνών Οργανισμών και πολυμερών φόρουμ με πολύ πετυχημένη παρουσία. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2019, το Βιετνάμ εξελέγη για δεύτερη

²⁶ <https://www.goldmansachs.com/intelligence/pages/the-rise-of-geopolitical-swing-states.html>

²⁷ The next 11: emerging investment market https://apiar.org.au/wp-content/uploads/2017/07/5_APJABSS_v3i2_Bus-44-53.pdf.

²⁸ <https://www.sourceofasia.com/vietnam-in-the-china-plus-one-strategy-option-in-light-of-the-china-plus-one-strategy/>

²⁹ Nikkei Asia, 2021.

φορά ως μη μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφάλειας του ΟΗΕ³⁰ με ρεκόρ ψήφων υπέρ των κρατών μελών του ΟΗΕ (192 από 193). Η προώθηση της ήπιας ισχύος και της εθνικής επωνυμίας (national brand) αποτελεί μέρος του διαλόγου που ηγείται η κυβέρνηση σχετικά με το όραμα του 2045 για εθνική ευημερία.

Η Έκθεση Global Soft Power Index για το 2021 της Brand Finance³¹ με έδρα το Λονδίνο κατατάσσει επίσης το Βιετνάμ στην 47^η θέση από τις 100 υπό έρευνα χώρες για την ήπια ισχύ, σημειώνοντας άνοδο τρεις θέσεις από το 2020. Για να βελτιώσει την αξία και την κατάταξη των εθνικών εμπορικών σημάτων, η κυβέρνηση του Βιετνάμ στις 11 Ιανουαρίου 2016, ενέκρινε το Εθνικό Πρόγραμμα “Vietnam National Action Plan”³² για την περίοδο 2020–2030 και ταυτόχρονα έθεσε τον στόχο να μετατρέψει περισσότερα από 1000 προϊόντα σε ισχυρές εθνικές μάρκες.

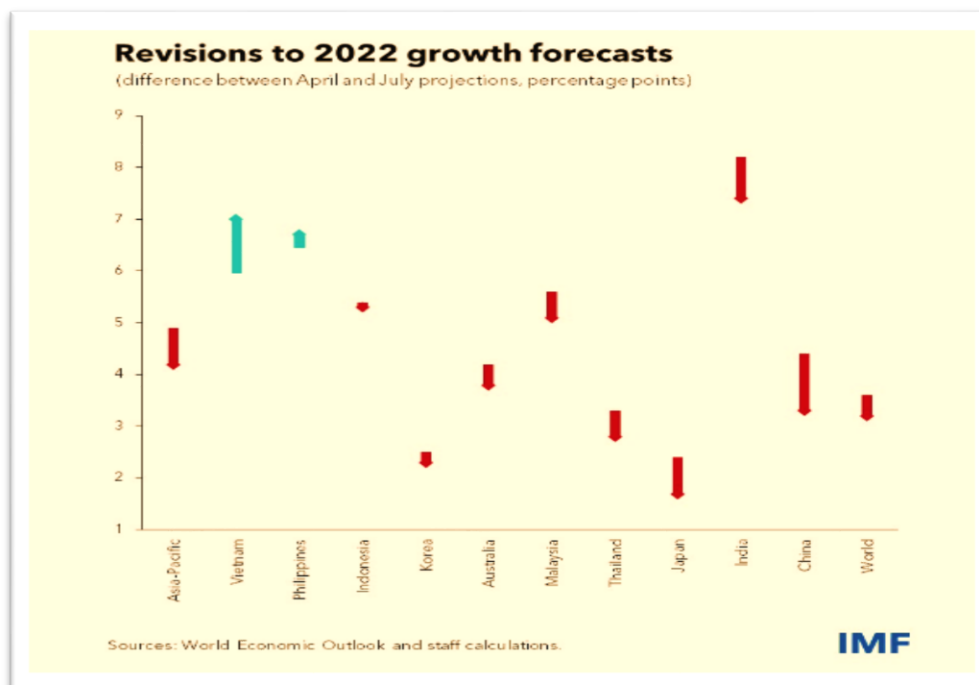
Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) αύξησε την πρόβλεψή του για την ανάπτυξη στο Βιετνάμ στο 7% στα τέλη του 2022³³ από 6% που ήταν η προηγούμενη, προ τριμήνου, πρόβλεψή του. Πρόκειται για τη μοναδική ουσιαστική αναθεώρηση επί τα βελτίω των προβλέψεων για την ανάπτυξη των ασιατικών οικονομιών. Συνολικά για την εφετινή ανάπτυξη των οικονομιών της ευρύτερης περιοχής της Ασίας το ΔΝΤ υποβάθμισε τις εκτιμήσεις του στο 4,2%.

³⁰ <https://vietnam.un.org/en/about/about-the-un>

³¹ <https://brandfinance.com/insights/vietnam-building-nation-brand-through-soft-power>

³² <https://www.switch-asia.eu/resource/vietnam-national-action-plan-on-scp-up-to-2020-with-a-vision-to-2030>

³³ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/08/26/CF-Vietnam-bucks-Asias-Downbeat-Growth>

Το Ανόι έχει θέσει ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, η πλαστική ρύπανση, η ασφάλεια των υδάτων, η ισότητα των φύλων και οι προσπάθειες οικοδόμησης της ειρήνης σε διάφορα διεθνή φόρουμ. Αν και είναι μια αναπτυσσόμενη χώρα που εισήλθε στη διαδικασία εκβιομηχάνισης μόλις πριν από τρεις δεκαετίες, το Βιετνάμ διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Αναφέρεται ότι το 2019 η κυβέρνηση του Βιετνάμ, προσηλωμένη στην επιτυχή εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, ενέκρινε το Εθνικό Πρόγραμμα Ενεργειακής Απόδοσης 2019-2030 (Vietnam-National Energy Efficiency Program 2019-2030)³⁴. Στις προτεραιότητες και στους στόχους της Ατζέντας 30, θα αναφερθούμε στο επόμενο κεφάλαιο.

Το Βιετνάμ αναφέρεται συχνά στο θέμα της κλιματικής αλλαγής στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, υπηρετώντας ως μέλος της βασικής ομάδας στο Συμβούλιο (μαζί με το Μπαγκλαντές και τις Φιλιππίνες) για την προώθηση της σημασίας της κλιματικής αλλαγής σε ζητήματα που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πιο πρόσφατα, στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP-27) τον Νοέμβριο του 2022,

³⁴ <https://documents.worldbank.org/pt/publication/documents-reports/documentdetail/598851561961183317/vietnam-national-energy-efficiency-program-2019-2030>

στην Αίγυπτο, ο Πρωθυπουργός του Βιετνάμ ζήτησε δικαιοσύνη στα ζητήματα κλιματικών αλλαγών, περισσότερους οικονομικούς πόρους και μεταφορά τεχνολογίας για να *«προωθηθεί ο μετασχηματισμός των αναπτυξιακών μοντέλων προς ένα πράσινο, κυκλικό, βιώσιμο, χωρίς αποκλεισμούς και σε βάρος και ανθρώπινης οικονομίας»*. Το Βιετνάμ δεσμεύτηκε να επιτύχει καθαρές μηδενικές εκπομπές έως το 2050 (ενώ η Κίνα θέτει έναν τέτοιο στόχο για το 2060 και η Ινδία το 2070). Για το σκοπό αυτό, το Βιετνάμ θα συμμετάσχει σε παγκόσμιες πρωτοβουλίες για την προστασία των δασών, την προώθηση της μετάβασης στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και την υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό του μεθανίου.

Τα τελευταία 45 χρόνια από την ένταξη του στον ΟΗΕ το 1977, το Βιετνάμ έχει συνεισφέρει έμπρακτα στις δραστηριότητες του ΟΗΕ και σε άλλες πολυμερείς πλατφόρμες. Έχει επιτύχει να αποτελεί μέρος της διαδικασίας λήψης αποφάσεων του ΟΗΕ μέσω της ένταξής του στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο του ΟΗΕ (ECOSOC), στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), στο Ταμείο Πληθυσμού του ΟΗΕ (UNFPA) και στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2.2. Σχέσεις ΗΠΑ- Βιετνάμ

Όταν η αμερικανική εμπλοκή στο Βιετνάμ τελείωσε το 1975 και οι δύο χώρες είχαν βαθιές πληγές από έναν πόλεμο με καταστροφικό ανθρώπινο και οικονομικό κόστος, οι ΗΠΑ επέβαλαν στη χώρα εμπορικό εμπάργκο.

Το 1994, σχεδόν 20 χρόνια μετά το τέλος του πολέμου, ο Αμερικανός Πρόεδρος, Bill Clinton, ανακοίνωσε την άρση του εμπορικού εμπάργκο, θεωρώντας, ότι ήταν ο καλύτερος τρόπος για να προωθήσει το θέμα της τύχης των Αμερικανών στρατιωτών που αγνοούνται στο Βιετνάμ. Το 1995 οι ΗΠΑ και το Βιετνάμ αποκατέστησαν τις διπλωματικές τους σχέσεις³⁵,

³⁵ <https://icermediation.org/wp-content/uploads/2022/12/Vietnam-and-the-United-States-Reconciliation-from-a-Distant-and-Bitter-War.pdf>

υπογράφοντας τα έγγραφα για το άνοιγμα της πρώτης, μετά το 1954, αμερικανικής πρεσβείας στη χώρα.

Από την αποκατάσταση των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ των ΗΠΑ και το Βιετνάμ το 1995, τα κοινά στρατηγικά, οικονομικά συμφέροντα οδήγησαν στην βελτίωση των διμερών σχέσεων και ενδυνάμωση των συνεργασιών μεταξύ των δύο χωρών σε πολλούς τομείς. Από το 2022 οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι ο 2^{ος} μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Βιετνάμ (μετά την Κίνα), και το Βιετνάμ είναι ο 9^{ος} μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος των Ηνωμένων Πολιτειών³⁶.

Το 2007 υπεγράφη μεταξύ ΗΠΑ και Βιετνάμ η «Συμφωνία Πλαισίου Εμπορίου και Επενδύσεων» (Trade and Investment Framework Agreement)³⁷ η οποία παρέχει μια πλατφόρμα για την επίλυση διμερών ζητημάτων και τον συντονισμό σε περιφερειακά και πολυμερή θέματα.

Από το 2010, οι δύο χώρες έχουν υπογράψει πολλές συνεργασίες που αφορούν περιφερειακές υποθέσεις στον τομέα της ασφάλειας και της οικονομίας.

Επιπλέον, μια πιθανή συμφωνία στο πλαίσιο του «Οικονομικού Πλαισίου Ινδο-Ειρηνικού για την Ευημερία» (IPEF)³⁸, αφενός θα ενισχύσει περαιτέρω τους οικονομικούς δεσμούς μεταξύ ΗΠΑ και Βιετνάμ, αφετέρου θα αναχαιτίσει τις πρόσφατες προσπάθειες της Κίνας να επεκτείνει την οικονομική της εμβέλεια στην περιοχή.

Εξαιτίας του εμπορικού πολέμου που εξελίσσεται μεταξύ των ΗΠΑ και της Κίνας³⁹ η παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα έχει επηρεαστεί σημαντικά καθώς η χρόνια επιβολή δασμών από τις ΗΠΑ στην Κίνα και αντίστροφα έχει οδηγήσει τις δύο χώρες στην σημαντική μείωση των

³⁶ <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10209>

³⁷ https://ustr.gov/sites/default/files/uploads/agreements/tifa/asset_upload_file81_12935.pdf

³⁸ Το IPEF είναι ένα νέο περιφερειακό οικονομικό σχέδιο στο οποίο συμμετέχουν 14 κράτη της περιοχής του Ινδο-Ειρηνικού. Πρόκειται για μια συλλογική προσπάθεια μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών, της Αυστραλίας, του Μπρουνέι, των Φίτζι, της Ινδίας, της Ινδονησίας, της Ιαπωνίας, της Νότιας Κορέας, της Μαλαισίας, της Νέας Ζηλανδίας, των Φιλιππίνων, της Σιγκαπούρης, της Ταϊλάνδης και του Βιετνάμ. <https://www.commerce.gov/news/press-releases/2023/09/us-department-commerce-publishes-text-landmark-indo-pacific-economic>

³⁹ Swanson, Ana (2023-07-07). "The Contentious U.S.-China Relationship, by the Numbers". The New York Times. ISSN 0362-4331.

εμπορικών τους σχέσεων και την στροφή τους προς άλλες χώρες από τις οποίες δεν δέχονται εισαγωγικούς δασμούς.

Το Βιετνάμ ήταν μια από τις χώρες που επωφελήθηκε σημαντικά, καθώς πολλές από τις εταιρίες μετακίνησαν εκεί την παραγωγή τους από την Κίνα. Το Βιετνάμ με αυτόν τον τρόπο κέρδισε έδαφος και αύξησε τις εξαγωγές του με τις ΗΠΑ. Παράδειγμα τέτοιων εταιριών αποτελούν η Nintendo, η οποία μετέφερε την παραγωγή του Switch στο Βιετνάμ και η Apple όσον αφορά την συναρμολόγηση των προϊόντων της στρέφεται στην Ινδία και το Βιετνάμ.

ΟΙ 5 ΚΟΡΥΦΑΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΓΙΑ ΤΟ 2020	
ΚΑΝΑΔΑΣ	270.381.800.000
ΙΑΠΩΝΙΑ	119.512.000.001
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	115.120.100.001
ΒΙΕΤΝΑΜ	79.645.000.001
ΤΑΙΒΑΝ	60.427.700.001

Πηγή: United States Census Bureau (2021) και GACC (2021)

Ο Πίνακας απεικονίζει τις πέντε κορυφαίες εισαγωγικές αγορές των ΗΠΑ για το 2020. Ο Καναδάς και η Ιαπωνία παραμένουν στην πρώτη θέση των εισαγωγών των ΗΠΑ με αξία 270,4 δισ. \$ και στην δεύτερη θέση των εισαγωγών με αξία 119,5 δισ. \$ αντίστοιχα. Η Γερμανία παραμένει στην τρίτη θέση για τις πέντε κορυφαίες εισαγωγικές αγορές των ΗΠΑ για το 2020 με εισαγωγές προϊόντων αξίας 115,1 δισ. \$. Το Βιετνάμ και η Ταϊβάν εξελίχθηκαν μέσα σε δύο χρόνια σε σημαντικούς προμηθευτές των ΗΠΑ, εκτοπίζοντας την Ινδία και το Ηνωμένο Βασίλειο από την πεντάδα. Πιο συγκεκριμένα, το Βιετνάμ εξήγαγε στις ΗΠΑ αγαθά αξίας 79,6 δισ. \$ για το 2020 παρουσιάζοντας μια αύξηση στις εισαγωγές με τις ΗΠΑ αξίας 30 δισ. \$. από το 2018. Ενώ σύμφωνα με τον εμπορικό αντιπρόσωπο των ΗΠΑ αρμόδιο για Νοτιοανατολική Ασία και τον

Ειρηνικό(U.S. Trade Representative for Southeast Asia and the Pacific), το 2022,οι ΗΠΑ εισήγαγαν αγαθά αξίας 127,5 δισ. \$ από το Βιετνάμ, ενώ το αντίστοιχο ποσό το 2021 ήταν 101,9 δισ. \$.

ΟΙ 5 ΚΟΡΥΦΑΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΟΙ ΗΠΑ ΕΧΟΥΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ (2020)	
ΒΙΕΤΝΑΜ	-69.655.700.000
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	-57.325.000.000
ΙΑΠΩΝΙΑ	-55.414.200.000
ΜΑΛΑΙΣΙΑ	-31.655.900.000
ΤΑΙΒΑΝ	-29.931.400.000

Πηγή: United States Census Bureau (2021) και GACC (2021)

Όσον αφορά το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ μεταξύ των χωρών που απεικονίζεται στον Πίνακα, το Βιετνάμ αύξησε το εμπορικό έλλειμμα με τις ΗΠΑ κατά 30 δισ. \$. Αυτό προκύπτει διότι οι εισαγωγές προϊόντων αυξήθηκαν σημαντικά και πλέον έχει λάβει την πρώτη θέση από την τρίτη θέση που κατείχε το 2018.

Μετά την τελευταία επίσκεψη του Αμερικανού Προέδρου Τζό Μπάιντεν στο Βιετνάμ, τον Σεπτέμβριο 2023, και τη συνάντησή του με τον ΓΓ του Κομμουνιστικού Κόμματος του Βιετνάμ, Nguyen Phu Trong, το Ανόι αναβάθμισε τις σχέσεις με την Ουάσινγκτον στο υψηλότερο διπλωματικό επίπεδο μαζί με την Κίνα, τη Ρωσία, την Ινδία και τη Νότια Κορέα. Η επίσκεψη του Αμερικανού Πρόεδρος Τζο Μπάιντεν, σηματοδοτεί την αρχή μιας νέας εποχής περαιτέρω συνεργασιών μεταξύ των ΗΠΑ και του Βιετνάμ. Οι μεταξύ τους σχέσεις τον τελευταίο διάστημα έχουν ενισχυθεί, με την Ουάσινγκτον να θεωρεί το Ανόι ένα σημαντικό στρατηγικό εταίρο. Οι ΗΠΑ επιζητούν να επεκτείνουν τις συνεργασίες τους στον εμπορικό τομέα προκειμένου να περιορίσουν την εξάρτησή τους από την Κίνα, ενώ το Ανόι συμμερίζεται τις αμερικανικές ανησυχίες σχετικά με τις διεκδικήσεις της Κίνας στη Νότια Σινική Θάλασσα, όπου το Βιετνάμ επίσης διεκδικεί περιοχές.

Αναλυτικότερα, οι συμφωνίες που υπέγραψαν οι δύο χώρες αφορούν τη συνεργασία στους τομείς του “cloud computing”, των ημιαγωγών και της τεχνητής νοημοσύνης. Οι ΗΠΑ

δεσμεύτηκαν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη της βιομηχανίας των ημιαγωγών (\$2 million in U.S) και ψηφιακών υποδομών (\$12 million in U.S).

Το 2016 η Ουάσινγκτον προχώρησε στην άρση του αμυντικού εμπάργκο (εμπάργκο όπλων)⁴⁰ ενώ την ίδια χρονιά οι ΗΠΑ και το Βιετνάμ υπέγραψαν συμφωνία που επιτρέπει -για πρώτη φορά- την ανάπτυξη στη χώρα του Ειρηνευτικού Σώματος των ΗΠΑ (U.S. Peace Corps). Οι διαπραγματεύσεις για την συμφωνία αυτή κράτησαν δέκα και πλέον χρόνια, ενώ το πρόγραμμα αναμένεται να ενεργοποιηθεί μέσα στην επόμενη διετία. Το πρόγραμμα θα επιτρέψει σε εθελοντές του Σώματος να διδάξουν αγγλικά στα σχολεία των δύο μεγαλύτερων πόλεων, του Ανόι και της Χο Τσι Μινχ. Η υπογραφή έγινε στο πλαίσιο της τριήμερης επίσκεψης που πραγματοποιεί ο Αμερικανός Πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα στο Βιετνάμ.

Οι ΗΠΑ έχουν προμηθεύσει το Βιετνάμ με στρατιωτικό εξοπλισμό αξίας 400 εκατομμυρίων Δολαρίων που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πλοία ακτοφυλακής και εκπαιδευτικά αεροσκάφη, ωστόσο η Πολεμική Αεροπορία του Βιετνάμ διαθέτει κυρίως ρωσικής κατασκευής μαχητικά όπως Su-22, Su-27 και Su-30. Για τον λόγο αυτό οι ΗΠΑ διαπραγματεύονται την δυνητική πώληση μαχητικών αεροσκαφών τύπου F-16 στο Βιετνάμ, υπό το φόντο της πρόσφατης επίσκεψης του Προέδρου Τζο Μπάιντεν στη χώρα. Οι δύο πλευρές ξεκίνησαν πρόσφατα τις συνομιλίες και αν όλα προχωρήσουν με θετικό τρόπο, τότε ενδεχομένως να υπάρξει συμφωνία εντός του 2024. Σημειώνεται ότι η επαναπροσέγγιση ΗΠΑ και Βιετνάμ έγινε καθώς οι τελευταίοι έχουν βρεθεί αντιμέτωποι με την ολοένα αυξανόμενη επιθετικότητα της Κίνας και τις διεκδικήσεις που προβάλλει στη Νότια Σινική Θάλασσα.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από τις τελευταίες πολιτικές και διπλωματικές ενέργειες στις οποίες έχει προχωρήσει το Ανόι, είναι η «στροφή» του Βιετνάμ προς τη Δύση απέναντι στην αυξανόμενη κινεζική απειλή. Παρ' όλα αυτά οι κινήσεις των ΗΠΑ δεν ανάγουν το Βιετνάμ σε σταθερό σύμμαχό τους διότι, το Βιετνάμ θα επιδιώξει την τήρηση ευέλικτης εξωτερικής

⁴⁰ <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/779762/lifting-embargo-allows-closer-us-vietnam-cooperation-obama-carter-say/>

πολιτικής εξισορρόπησης, μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων, γνωστής ως “bamboo diplomacy”⁴¹, καθώς δεν είναι εύκολο για το Ανόι να μειώσει την εξάρτησή του από τον κινεζικό παράγοντα, αφού το Πεκίνο παραμένει ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της χώρας.

2.3 Σχέσεις Βιετνάμ – Ε.Ε. και Κράτη Μέλη της

Οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας του Βιετνάμ ξεκίνησαν τον Οκτώβριο 1990 και διέπονται επί του παρόντος από τη Συμφωνία -Πλαίσιο ΕΕ-Βιετνάμ για τις Συναλλαγές και τη Συνεργασία⁴², που τέθηκε σε ισχύ την 1.11.1996 και περιλαμβάνει αναφορά στις αρχές της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου. Έχει τέσσερις βασικούς στόχους: (α) την ανάπτυξη του διμερούς εμπορίου και των επενδύσεων, (β) τη στήριξη της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης του Βιετνάμ και τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών στρωμάτων, (γ) τη στήριξη των προσπάθειών του Βιετνάμ για την αναδιοργάνωση της οικονομίας του προς την κατεύθυνση της αγοράς και (δ) την προστασία του περιβάλλοντος.

Βάσει της ανωτέρω Συμφωνίας θεσμοθετήθηκε η Κοινή Επιτροπή ΕΕ- Βιετνάμ (EU-Vietnam Joint Commission)⁴³, ως forum πολιτικού και οικονομικού διαλόγου υψηλού επιπέδου, με έμφαση στα ανθρώπινα δικαιώματα, στις θεσμικές μεταρρυθμίσεις στη χώρα αλλά και την αντιμετώπιση των διεθνών προκλήσεων. Συνέρχεται κάθε δυο έτη, ενώ τις εργασίες της προετοιμάζουν θεματικές Ομάδες. Επιπλέον, υφίσταται θεσμοθετημένος Διάλογος ΕΕ - Βιετνάμ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Οι σχέσεις ΕΕ-Βιετνάμ βασίζονται στη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας που εγκρίθηκε το 2016. Για την περίοδο 2014-2020 διατέθηκε συνολικό ποσό ύψους 400 εκατομμυρίων EUR, με έμφαση στη χρηστή διακυβέρνηση, την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή, ιδίως στο Δέλτα του Μεκόνγκ. Το πολυετές ενδεικτικό πρόγραμμα της ΕΕ

⁴¹<https://hanoitimes.vn/vietnams-bamboo-diplomacy-characterized-by-both-adaptability-and-strength-pary-chief-325048.html>

⁴² EU-Vietnam agreement https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/vietnam/eu-vietnam-agreement_en

⁴³ Evaluation of the European Commission’s Cooperation with Vietnam, Final Report, October 2009, <https://www.oecd.org/countries/vietnam/44652744.pdf>

για την περίοδο 2021-2027 για το Βιετνάμ ασχολείται με κρίσιμα ζητήματα σε βασικούς τομείς για τη χώρα.

Η ΕΕ και το Βιετνάμ υπέγραψαν «Συμφωνία Ελεύθερων Συναλλαγών» και «Συμφωνία Προστασίας των Επενδύσεων» τον Ιούνιο του 2019. Στη συνέχεια, το Κοινοβούλιο έδωσε την έγκρισή του για τις δύο συμφωνίες τον Φεβρουάριο του 2020 και η «Συμφωνία Ελεύθερων Συναλλαγών» (ΣΕΣ) (Free Trade Agreement- FTA) τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο του 2020. Η «Συμφωνία Προστασίας των Επενδύσεων ΕΕ-Βιετνάμ»⁴⁴ θα τεθεί σε ισχύ μετά την επίσημη έγκρισή της από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Στόχος της «Συμφωνίας Ελεύθερων Συναλλαγών» είναι η εξάλειψη του 99% των δασμών μέσα στα επόμενα χρόνια. Αυτό αναμένεται να αποφέρει πρόσθετες ετήσιες εξαγωγές ύψους έως και 15 δισ. ευρώ από το Βιετνάμ προς την ΕΕ μέχρι το 2035, ενώ οι εξαγωγές της ΕΕ προς το Βιετνάμ θα αγγίξουν τα 8,3 δισ. ευρώ. Επίσης, κάθε 1 δισ. ευρώ ευρωπαϊκών εξαγωγών ισοδυναμεί με περίπου 14.000 νέες, καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας στην ΕΕ.

Οι εμπορικές συναλλαγές ΕΕ-Βιετνάμ ανήλθαν σε 43,2 δισ. EUR το 2020 και ο όγκος των άμεσων ξένων επενδύσεων της ΕΕ στο Βιετνάμ ανήλθε σε 6,1 δισ. EUR το 2019.

Το Βιετνάμ είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ μεταξύ των μελών της «Ένωσης Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας» (ASEAN) μετά τη Σιγκαπούρη, με το ύψος των εμπορικών συναλλαγών για αγαθά να ανέρχεται σε 47,6 δισ. ευρώ κάθε χρόνο με άλλα 3,6 δισ. ευρώ να αφορούν τον τομέα των υπηρεσιών. Οι εξαγωγές της ΕΕ παρουσιάζουν αύξηση της τάξης του 5% - 7% το χρόνο, ωστόσο το εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ με το Βιετνάμ ήταν αρνητικό κατά 27 δισ. ευρώ το 2018.

⁴⁴ Απόφαση (ΕΕ) 2019/1096 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ένωσης, της συμφωνίας προστασίας των επενδύσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας του Βιετνάμ, αφετέρου. Η συμφωνία προστασίας των επενδύσεων (ΣΠΕ) μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και του Βιετνάμ θα διασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο προστασίας των επενδύσεων, ενώ θα επιτρέπει στην ΕΕ και το Βιετνάμ να ρυθμίζουν και να θέτουν θεμιτούς στόχους δημόσιας πολιτικής, όπως είναι η προστασία: της δημόσιας υγείας, της ασφάλειας και του περιβάλλοντος. <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/investment-protection-agreement-between-the-eu-and-vietnam.html>

Το Βιετνάμ αποτελεί μια από τις αναδύομενες οικονομίες της περιοχής και ανέκαθεν θεωρείτο προνομιακός εταίρος της ΕΕ και της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Ολλανδίας ειδικότερα. Όσον αφορά τα ζητήματα της συνεργασίας στους τομείς της ασφάλειας και άμυνας αυτά ορίζονται από το σχέδιο «Enhancing Security Cooperation in and with Asia – ESIWA». Η ΕΕ έχει συνάψει τη συμφωνία «Framework Participation Agreements» με το Βιετνάμ που επιτρέπει στην ασιατική χώρα τη συμμετοχή της σε αποστολές και επιχειρήσεις που προβλέπονται από την «Common Security and Defense» CSDP.

2.3.1. Βιετνάμ – Γαλλία

Το Βιετνάμ – ως πρώην γαλλική αποικία και νυν στρατηγικός εταίρος της Γαλλίας – ευνοεί την γαλλική παρουσία στην περιοχή. Η Γαλλία θεωρεί το Βιετνάμ ως συνεργάτη- κλειδί για τα συμφέροντά της στη ΝΑ Ασία και την περιοχή του Ινδό- Ειρηνικού. Στον τομέα του διμερούς εμπορίου, σημειώθηκε αύξηση του όγκου συναλλαγών κατά 15%. Επιπροσθέτως, στο περιθώριο των εργασιών της Διάσκεψης Κορυφής για την Κλιματική Αλλαγή (COP27) ο Πρωθυπουργός του Βιετνάμ, Pham Minh CHINH και ο Πρόεδρος Emmanuel MACRON υπέγραψαν 26 συμφωνίες για τη συνεργασία των δυο χωρών. Σημειώνεται σχετικά ότι η γαλλική εταιρεία “Thales” και η βιετναμική κρατική εταιρεία “VNPT” έχουν υπογράψει μνημόνιο για την τεχνική συνεργασία στους τομείς των δορυφορικών τηλεπικοινωνιών, έξυπνων πόλεων, ψηφιακής ταυτότητας και βιομετρική, δικτύων 5G, διαδίκτυο πραγμάτων (internet of things) και Κυβερνοασφάλειας (cybersecurity).

Η ασιατική χώρα, που έχει τη δυνατότητα να καταστεί μια μεσαίου μεγέθους δύναμη, συμβάλλει στην αύξηση της γαλλικής επιρροής στην περιοχή, ενώ διατηρεί προσδοκίες για την εκ μέρους της Γαλλίας υποστήριξη, όσον αφορά τις θαλάσσιες διενέξεις. Η κληρονομιά του αποικιακού παρελθόντος αποτελεί ακόμη τη βάση της κυριαρχίας του Βιετνάμ καθώς, οι διαπραγματεύσεις με την Κίνα για ο, τιδήποτε αφορά εδαφικές διεκδικήσεις και διενέξεις στη Νότια Σινική Θάλασσα οι οποίες βασίζονται στις συνθήκες που είχε υπογράψει η Γαλλία στα τέλη του 19^{ου} αιώνα (μετά τον Σινο-γαλλικό πόλεμο για το Tonkin, το 1885).

2.3.2 Βιετνάμ – Γερμανία

Τον Σεπτέμβριο του 2020, η Γερμανία περιγράφει τις βασικές αρχές της πολιτικής της στον Ινδο-Ειρηνικό στο επίσημο έγγραφο «Germany – Europe- Asia: shaping the 21st century together» όπου χαρακτηρίζει την περιοχή ως προτεραιότητα της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής και εκφράζει την επιθυμία για ενδυνάμωση της συνεργασίας με τις χώρες της ASEAN. Το Βιετνάμ, προκειμένου να προωθήσει τη συνεργασία του με τη Γερμανία, υποστηρίζει την ένταξη της τελευταίας – ως παρατηρητή – στο ASEAN Defense Minister Meeting Plus (ADMM+)⁴⁵.

Στο πεδίο της εμπορικής συνεργασίας, το Βιετνάμ ξεπέρασε τη Μαλαισία και τη Σιγκαπούρη, με αποτέλεσμα να καταστεί ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Γερμανίας στη ΝΑ Ασία. Επιπλέον, η βιετναμική αγορά αποτελεί προνομιακό χώρο για γερμανικές επενδύσεις, καθώς η Γερμανία έχει δαπανήσει εκεί περισσότερα από 2 δισεκατομμύρια δολάρια για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), προστασία του περιβάλλοντος, επαγγελματική εκπαίδευση που συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη του Βιετνάμ. Η γερμανό - βιετναμική οικονομική συνεργασία προσδιορίζεται και μέσω διμερών συναντήσεων, σε υπουργικό επίπεδο, όπως εκείνη της Vietnam-Germany Joint Committee for Economic Cooperation της 12/01/2021. Είναι, επίσης, αξιοσημείωτη και η «επιστημονική διπλωματία» της Γερμανίας, η οποία διαρκώς υποστηρίζει το Γερμανό- Βιετναμικό Πανεπιστήμιο, που δεν αποτελεί απλώς ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα, αλλά δημιουργεί και τις προϋποθέσεις για τη βελτίωση του επιπέδου του μοντέλου της διμερούς Συνεργασίας. Η Γερμανία δεν επιδιώκει την αύξηση της γεωπολιτικής της επιρροής στην περιοχή, παρά την διασφάλιση του ελευθέρου εμπορίου και τις έξυπνες επενδύσεις. Το Βιετνάμ χρησιμεύει κυρίως ως γέφυρα για το γερμανικό εμπόριο και την οικονομική ευημερία στην περιοχή.

2.4 Σχέσεις Βιετνάμ – ASEAN

Η «Ένωση των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας» (ASEAN), που καθιερώθηκε στις 8 Αυγούστου 1967 στην Μπανγκόκ της Ταϊλάνδης, περιλαμβάνει 10 χώρες με πλήθος εθνοτήτων

⁴⁵ Συμμετέχουν κράτη μέλη της ASEAN και οι οκτώ συνεργαζόμενες χώρες: Αυστραλία, Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, Νέα Ζηλανδία, Νότια Κορέα, Ρωσία και ΗΠΑ. Η εναρκτήρια συνεδρίαση είχε λάβει χώρα στην πρωτεύουσα του Βιετνάμ, Ανόι στις 12 Οκτωβρίου 2010.

και γλωσσών αλλά και μεγάλες οικονομικές ανισότητες. Τα κράτη μέλη της ASEAN⁴⁶, είναι όχι μόνο δεμένα μεταξύ τους με πολλαπλά νήματα ιστορίας και πολιτισμού, αλλά συνδέονται ολόένα και περισσότερο με επιχειρηματικά δίκτυα, εμπορικές σχέσεις, μετανάστευση και κοινούς πόρους. Η περιοχή ASEAN είναι μια δυναμική αγορά με περίπου 662 εκατομμύρια καταναλωτές και ως σύνολο μπορεί να καταταχθεί ως η όγδοη οικονομία στον κόσμο. Οι χώρες της περιοχής ως σύνολο αποτελούν τον τρίτο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της ΕΕ, μετά τις ΗΠΑ και την Κίνα.

Ορόσημο στην ανοδική πορεία της ASEAN, αποτελεί ο πυλώνας της Οικονομίας, ο οποίος εξελίσσεται συνεχώς και το 2014 η Οικονομική Κοινότητα της Ένωσης (ASEAN Economic Community -AEC)⁴⁷ ήταν η 3^η μεγαλύτερη οικονομία στην Ασία και η 7^η σε ολόκληρο τον κόσμο. Ιστορική στιγμή για την ASEAN αποτέλεσε η υπογραφή Συμφώνου “Regional Comprehensive Economic Partnership Agreement” το 2020, για οικονομική συνεργασία με την Αυστραλία, Κίνα, Ιαπωνία, Νότια Κορέα και Νέα Ζηλανδία.

Το Βιετνάμ έγινε πλήρες μέλος της ASEAN στις 28 Ιουλίου 1995. Η προσχώρηση του Βιετνάμ στις διάφορες συμφωνίες⁴⁸ ASEAN καταδεικνύει τη δέσμευσή του στην οικονομική συνεργασία στην περιοχή, στο άνοιγμα της οικονομίας του και στην απελευθέρωση του εμπορίου.

Όσον αφορά τις συναλλαγές με τις χώρες ASEAN οι εξαγωγές προς ASEAN έχουν υπερδιπλασιαστεί από το 1990, ενώ οι εισαγωγές έχουν σχεδόν τριπλασιαστεί. Μετά την πανδημία Covid-19, το εμπόριο Βιετνάμ - ASEAN, το 2021, σημείωσε αύξηση ξεπερνώντας τα 70 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ.

⁴⁶ Το Μπρουνέι, η Καμπότζη, η Ινδονησία, η Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος, η Μαλαισία, το Μιανμάρ/Βιρμανία, οι Φιλιππίνες, η Σιγκαπούρη, η Ταϊλάνδη και το Βιετνάμ.

⁴⁷ ASEAN Economic Community. A Model for Asia-wide Regional Integration? [Bruno Jetin](#), [Mia Mikic](#), 2016. Palgrave Macmillan New York

⁴⁸ ASEAN-EUROPEAN UNION, <https://asean.org/european-union/>

Σύμφωνα με τον Πρόεδρο του Βιετνάμ Nguyen Xuan Phuc, η πολυμερής διπλωματία της χώρας του επιδιώκει να εναρμονίσει τα εθνικά του συμφέροντα με την κοινή φιλοδοξία της διεθνούς κοινότητας για έναν κόσμο βιώσιμης ειρήνης χωρίς πολέμους και συγκρούσεις.

Υπό την Προεδρία του ASEAN του Βιετνάμ το 2020, το Ανώι συνεργάζεται με άλλες ασιατικές χώρες για τη σύναψη Περιφερειακής Συνολικής Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης, καθώς και για την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας στην περιοχή του Μεκόνγκ και της σταθερότητας στα ζητήματα της Θάλασσας της Νότιας Κίνας. Όπως σημειώθηκε από την Washington Times Daily (2021), «η αξιοσημείωτη επανατοποθέτηση του Βιετνάμ ως μεσαίας δύναμης και ο εξελισσόμενος ρόλος ως οικοδόμος της ειρήνης, καταδεικνύει την αυξανόμενη εμπιστοσύνη του έθνους να διαδραματίσει βασικό ρόλο διαμεσολάβησης στην Ένωση Εθνών Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) ζητήματα περιφερειακής ασφάλειας»⁴⁹.

Το Βιετνάμ, στο διπλό του ρόλο ως Πρόεδρου της ASEAN και μη μόνιμο μέλος του ΣΑ του ΟΗΕ το 2020, συνέβαλε στην προώθηση του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ των

⁴⁹ <https://www.washingtontimes.com/news/2021/mar/23/vietnams-legal-sector-has-seen-tremendous-growth-t>

Ηνωμένων Εθνών και περιφερειακών οργανισμών όπως η ASEAN. Επιπλέον, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οικοδόμηση του οράματος Οικονομική Συνεργασία Ασίας-Ειρηνικού 2040 «Asia-Pacific Economic Cooperation» “APEC 2040”⁵⁰ και συμμετέχει ενεργά στην ανάπτυξη ενός σχεδίου δράσης για την αποτελεσματική εφαρμογή αυτού του οράματος.

Το Βιετνάμ υποστηρίζει σταθερά την πολυμέρεια, ειδικά τον κεντρικό ρόλο των Ηνωμένων Εθνών στην παγκόσμια διακυβέρνηση, τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αποτελεσματική απάντηση στις παγκόσμιες προκλήσεις, ιδιαίτερα στις μη παραδοσιακές προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, οι επιδημίες και την ασφάλεια των τροφίμων.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 Βιώσιμη Ανάπτυξη

3.1.1. Ορισμός της Βιώσιμης Ανάπτυξης

Παρά την πληθώρα των επιστημονικών προτάσεων δεν έχει επιτευχθεί ένας κοινός προσδιορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης κυρίως λόγω της διαφορετικότητας των προσεγγίσεων. Ο πλέον διαδεδομένος σχετικός ορισμός και επιτυχημένη προσέγγιση είναι η οδηγία πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη, που αναγράφεται στην έκθεση που εξέδωσε το 1987 η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη του Ο.Η.Ε. (World Commission on Environment and Development-W.C.E.D.) γνωστή και ως Επιτροπή Brundtland του ΟΗΕ. Σύμφωνα με τον ορισμό που διατυπώθηκε από την Πρωθυπουργό της Νορβηγίας Gro Harlem Brundtland και αναγράφεται στην έκθεση «Το Κοινό μας Μέλλον» (“Our Common Future”) ως βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται «η ανάπτυξη που προσπαθεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του παρόντος

⁵⁰ https://www.apec.org/meeting-papers/leaders-declarations/2020/2020_aelm/annex-a

χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών ώστε να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες»⁵¹.

Από τη δεκαετία του 1990, τα βήματα προς τη δημιουργία μιας παγκόσμιας συνδιάσκεψης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αποκτούν μία πιο σταθερή και ολοκληρωμένη βάση. Η πρώτη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC's First Assessment Report), το 1990, καλλιέργησε το έδαφος για τη Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC)⁵², η οποία υιοθετήθηκε στην Σύνοδο Κορυφής της Γης, στο Ρίο Ντε Τζανέιρο, το 1992.

Στη Διεθνή Συνδιάσκεψη του Ρίο, το 1992 διατυπώθηκαν για πρώτη φορά και επίσημα οι αρχές της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Εκεί η Βιώσιμη Ανάπτυξη αποτυπώνεται ως «η ανάπτυξη που παρέχει μακροπρόθεσμα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη φροντίζοντας τις ανάγκες της παρούσας και των μελλοντικών γενεών». Μετά το 1992, ακολούθησαν και άλλες Διεθνείς Διασκέψεις του Ο.Η.Ε. σχετικές με τα όσα αποτελούσαν το πλαίσιο του Ρίο.

Η Διάσκεψη γνωστή ως Rio+5 έλαβε χώρα το 1997 στη Νέα Υόρκη (General Assembly Special Session on the Environment) και είχε ως αντικείμενο την μέχρι τότε ανασκόπηση των πολιτικών της Agenda 21. Η Agenda 21 αποτελεί το Σχέδιο Δράσης για τον 21ο αιώνα, ήτοι μια δέσμευση των χωρών που συμμετέχουν στον εν λόγω σχέδιο για να εφαρμόσουν όλες τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές σε τοπικό επίπεδο, ώστε να οδηγηθούν προς την Βιώσιμη Ανάπτυξη. Επιπλέον, η Ατζέντα 21 παρέχει τη βάση για την επιδίωξη της ισόρροπης εξέλιξης όλων των ανθρωπίνων αξιών, υλικών και άυλων, και τη διασφάλιση ενός πιο δίκαιου και ασφαλούς κόσμου και αποτελεί απαραίτητο οδηγό για τον απλό πολίτη αλλά και για όλους όσους ασκούν δημόσια πολιτική σε κάθε επίπεδο.

Το 2002 διοργανώθηκε η Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (World Summit on Sustainable Development, Γιοχάνεσμπουργκ)⁵³ με θέμα συζήτησης την

⁵¹ WCED (1987) Our Common Future, Oxford University Press, Oxford; New York, σελ.43.

⁵² <https://unfccc.int/process-and-meetings/what-is-the-united-nations-framework-convention-on-climate-change>

⁵³ Γρηγόρης Ι. Τσάλτας Αθήνα : Ι. Σιδέρης , 2003/ Γιοχάνεσμπουργκ 2002 : το περιβάλλον μετά τη συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την αειφόρο ανάπτυξη (πρακτικά συνεδρίου - Ρόδος, Δεκέμβριος 2002) Σύμφωνα με το Τσάλτα η Διακήρυξη της Συνδιάσκεψης του Johannesburg το 2002, είναι μια «δημοσιογραφικού τύπου έκθεση ιδεών υψηλού περιεχομένου, σε αντίθεση με τη Διάσκεψη του Ρίο η οποία είχε περισσότερο δεσμευτικό χαρακτήρα»

πορεία των ζητημάτων που σχετίζονται με την προώθηση της βιωσιμότητας 10 χρόνια μετά το Ρίο (Rio+10). Στη συνέχεια, το 2012 σε Διάσκεψη του Ρίο (Rio+20) έγινε η ανασκόπηση των γεγονότων και της επιρροής της εικοσαετίας και διατυπώθηκε εκ νέου η ανάγκη για υιοθέτηση των στόχων της βιωσιμότητας και της αντιμετώπισης της φτώχειας.

Η Σύνοδος για την Κλιματική Αλλαγή, στο Παρίσι το 2015, είχε ως στόχο την ευαισθητοποίηση των πολιτών ανά τον κόσμο και μοναδικό αίτημα την επίτευξη μιας ισχυρής συμφωνίας για το μέλλον. Η επεξεργασία της πρώτης Διεθνούς Δεσμευτικής Συμφωνίας για το Περιβάλλον αποτέλεσε τον κύριο στόχο της Συνόδου με την μεγαλύτερη συμμετοχή κρατών από κάθε άλλη Σύνοδο. Στην εν λόγω Σύνοδο, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων στο Παρίσι, εποικοδομητικό ρόλο που οδήγησαν σε μια Συμφωνία, διαδραμάτισε η ΕΕ. Πρόκειται για την πρώτη πολυμερή δεσμευτική Συμφωνία⁵⁴ που θέτει ως στόχο τον περιορισμό μακροπρόθεσμα της αύξησης της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας κάτω των 2°C να περιοριστεί σε 1,5°C⁵⁵. Στην πραγματικότητα πρόκειται για ένα σχέδιο δράσης που έχει ως στόχο την κινητοποίηση της υψηλίου ώστε να αποφευχθεί η επικίνδυνη αλλαγή του κλίματος.

3.2. Οι πυλώνες της Βιώσιμης Ανάπτυξης

Η βιώσιμη ανάπτυξη διαρθρώνεται μέσα από ένα σύνολο πυλώνων και αρχών. Οι τρεις πυλώνες της είναι η οικονομία, η κοινωνία και το περιβάλλον. Η καθιέρωση αυτών των πυλώνων, πραγματοποιήθηκε μέσα από μια μακρά διαδρομή. Κατά την πρώτη θεώρηση της βιώσιμης ανάπτυξης ο πυλώνας της κοινωνίας δεν είχε ενταχθεί, καθώς τα προβλήματα την περίοδο εκείνη αφορούσαν κυρίως τη σύγκρουση μεταξύ περιβάλλοντος και οικονομίας. Μόλις στο τέλος της δεκαετίας του 1990 αναδείχθηκε ο πυλώνας της κοινωνικής παραμέτρου, ο οποίος αποτέλεσε και το συνδυαστικό κρίκο μεταξύ οικονομίας και περιβάλλοντος⁵⁶.

Αυτές οι τρεις πτυχές είναι αλληλένδετες και αν συνδυαστούν και εφαρμοστούν στην πράξη μπορούν να δημιουργήσουν μια σταθερή βάση για έναν βιώσιμο κόσμο από τον οποίο

⁵⁴United Nations, Sustainable Development Goals, <http://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2015/12/the-paris-agreement-faqs>

⁵⁵ United Nations (2015) Paris Agreement, άρθρο 2 παρ. 1(α)

⁵⁶ Δημαδάμα Ζ., / ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ/Θεωρητικές Προσεγγίσεις Και Πολιτικές Της Αειφόρου Ανάπτυξης Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Μάιος 2008

μπορούν να επωφεληθούν όλοι: "Οι φυσικοί πόροι διατηρούνται, το περιβάλλον προστατεύεται, η οικονομία δεν πλήττεται και η ποιότητα της ζωής των πολιτών βελτιώνεται ή συντηρείται."

Με βάση τη Διάσκεψη του Ρίο το 2012, οι τρεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης (οικονομία, κοινωνία, περιβάλλον), πρέπει να επιδιώκονται σε όλες τις κλίμακες του χώρου, δηλαδή στο παγκόσμιο, το εθνικό και το τοπικό επίπεδο, ταυτόχρονα.

“Η βιωσιμότητα των 3 πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης είναι το αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων ενός οργανισμού, εθελοντικές ή που διέπονται από το νόμο, οποίες αποδεικνύουν την ικανότητα ενός οργανισμού να διατηρεί βιώσιμες τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής της βιωσιμότητας, κατά περίπτωση) χωρίς να επηρεάζει αρνητικά κανένα κοινωνικό ή περιβαλλοντικό σύστημα”⁵⁷.

⁵⁷ Smith and Sharicz, 2011, The shift needed for sustainability/ www.emeraldinsight.com/0969-6474.htm

Παρακάτω θα αναλυθούν οι ορισμοί των 3 πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης:

3.2.1 Οικονομικός Πυλώνας

Πρώτο στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί η ανάπτυξη με οικονομικούς όρους. Η οικονομική ανάπτυξη, η οποία αποτελεί τον κύριο σκοπό της οικονομικής δραστηριότητας, έχει συνδεθεί άμεσα και έμμεσα με την μεγέθυνση των εθνικών οικονομιών. Μαζί με τους οικονομικούς δείκτες η βιώσιμη ανάπτυξη στοχεύει στην ποιοτική αναβάθμιση ώστε να είναι εφαρμόσιμη η ανακατανομή των πόρων. Η ευημερία και η συμμετοχή όλων των ανθρώπων και των εθνών στην πρόσβαση στους φυσικούς πόρους δημιουργεί νέα προοπτική στην οικονομική δραστηριότητα.

«Η διασφάλιση των οικονομικών πόρων των επόμενων γενεών προσδίδει ένα νέο χαρακτηριστικό στον ορίζοντα της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς πρέπει να διασφαλίζεται η ισότητα ευκαιριών εξέλιξης ανάμεσα στις γενεές»⁵⁸.

Ως συμπέρασμα προκύπτει ότι η οικονομική βιωσιμότητα αποτελείται σύμπλεγμα πολλών παραγόντων. Για παράδειγμα ο συνδυασμός της "έξυπνης ανάπτυξης" στις επιδοτήσεις και παράλληλα οι φορολογικές ελαφρύνσεις που συμβάλουν στην πράσινη ανάπτυξη. Επιπλέον, σημαντική μεταβλητή αποτελεί η ενίσχυση και προώθηση της έρευνας μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ενημέρωσης του κοινού. Τέλος, έμφαση θα πρέπει να δοθεί και σε άλλους τομείς, όπως η μείωση των περιττών δαπανών.

Μέσω της οικονομικής βιωσιμότητας προωθείται η μείωση της φτώχειας, η ισότητα των φύλων, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η καθαρή τεχνολογία, το σαφές θεσμικό πλαίσιο και η οικονομική ανάπτυξη. Η καινοτομία, η αποτελεσματικότητα και η διατήρηση της χρήσης και της επαναχρησιμοποίησης όλων των φυσικών και ανθρώπινων πόρων είναι ο καλύτερος τρόπος για την αύξηση της απασχόλησης, του εισοδήματος, της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας.

⁵⁸ Μήτουλα Ρ.-Αστάρα Ο-Ε.-Καλδής Π. (2008), Βιώσιμη Ανάπτυξη, εκδοτικός οίκος Rosili, σελ. 31-33

Οι στρατηγικές οικονομικής βιωσιμότητας είναι η πλέον αποδοτική από πλευράς κόστους μέθοδος για την προώθηση της ανανεώσιμης ενέργειας και των καθαρών τεχνολογιών, την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη των επιβλαβών συνεπειών της αλλαγής του κλίματος.

3.2.2 Κοινωνικός Πυλώνας

Ως καθοριστικής σημασίας στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης χαρακτηρίζεται η κοινωνική πρόοδος. Η λειτουργία των κοινωνικών συνόλων καθορίζει τις δυνατότητες αλλά και τη μορφή των επιδιώξεων των κοινωνικών ομάδων. Για να προάγεται το κοινωνικό σύνολο⁵⁹, θα πρέπει όλες οι στρατηγικές να διέπονται από κοινωνική συνοχή, ισότητα, εκπαίδευση, δικαιοσύνη και αλληλεγγύη. Στο κοινωνικό σύνολο περιλαμβάνονται οι άνθρωποι ως μονάδες-μέλη μίας ομάδας, οι οργανώσεις, οι κοινωνικές ομάδες, τα έθνη, οι περιφέρειες, η παγκόσμια κοινότητα αλλά και η μελλοντική διάσταση και συνέχειά τους. Ο συνδυασμός της διατήρησης του δυναμικού της παραγωγικότητας στις επόμενες γενεές με τη διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης προσδίδει και περικλείει το κοινωνικό όραμα της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η κοινωνική διάσταση της βιωσιμότητας είναι εξίσου σημαντική με τους άλλους δύο πυλώνες. Εάν δεν ληφθούν σοβαρά υπόψη αυτό μπορεί να οδηγήσει στην κατάρρευση της όλης πορείας προς τη βιωσιμότητα καθώς και της ίδιας της κοινωνίας.

Ο νομπελίστας Amartya Sen⁶⁰ δίνει τις ακόλουθες διαστάσεις για την κοινωνική βιωσιμότητα:

- Δικαιοσύνη - η κοινότητα παρέχει ίσες ευκαιρίες και αποτελέσματα για όλα τα μέλη της, ιδίως τα φτωχότερα και πιο ευάλωτα.
- Ποικιλομορφία - η κοινότητα προωθεί και ενθαρρύνει τη διαφορετικότητα
- Αλληλοσυνδεμένη / Κοινωνική συνεκτικότητα - η κοινότητα παρέχει τις διαδικασίες, τα συστήματα και τις δομές που προάγουν συνεκτικότητα εντός και εκτός της κοινότητας σε επίσημο, ανεπίσημο και θεσμικό επίπεδο

⁵⁹ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, http://mioecsd.org/epeaek09/basic_docs/renewed_eu_sds_el.pdf.pdf

⁶⁰ https://www.unipol.it/sites/corporate/files/document_attachments/sen_2010_eng_ugf_01-01-2010_en.pdf

- Ποιότητα ζωής - η κοινότητα εξασφαλίζει ότι ικανοποιούνται οι βασικές ανάγκες και προωθεί μια καλή ποιότητα ζωής για όλα τα μέλη σε επίπεδο ατομικό, ομαδικό καθώς και στο επίπεδο της ίδιας της κοινότητας (π.χ. Υγεία, στέγαση, εκπαίδευση, απασχόληση και ασφάλεια)
- Δημοκρατία και διακυβέρνηση - η κοινότητα παρέχει τις δημοκρατικές διαδικασίες και ανοιχτές και πιο υπεύθυνες δομές διακυβέρνησης.
- Ωριμότητα - το άτομο αποδέχεται την ευθύνη της συνεχούς ανάπτυξης και βελτίωσης μέσω ευρύτερων κοινωνικών ιδιοτήτων (π.χ. μορφές επικοινωνίας, πρότυπα συμπεριφοράς, έμμεση εκπαίδευση και φιλοσοφικές αναζητήσεις)

3.2.3 Περιβαλλοντικός Πυλώνας

Τρίτο στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος από τις επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η έννοια της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος αφορά στις πρακτικές ενός οργανισμού που δεν θέτουν σε κίνδυνο τους περιβαλλοντικούς πόρους για τις μελλοντικές γενιές, και αναφέρεται στις περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες που ένας οργανισμός παίρνει για την επιχειρηματική βιωσιμότητα. Γενικά, ο περιβαλλοντικός πυλώνας υιοθετεί κανόνες και ενέργειες που στηρίζουν τη προστασία, την ενίσχυση και τη διατήρηση των βασικών πόρων, έτσι ώστε να επιτευχθεί η διατήρηση του περιβάλλοντος της Γης. Η διατήρηση της ικανότητας της φύσης να προστατεύει όλες τις μορφές της ζωής, να ανανεώνει τους πόρους της και να προσφέρει την απαραίτητη ενέργεια για την οικονομική δραστηριότητα οφείλει να ενισχυθεί και να καλλιεργηθεί σε παγκόσμια κλίμακα⁶¹. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, σημαντική θεωρείται η συμβολή της τεχνολογίας και της καινοτομίας και παρά τους περιορισμούς στους οποίους υπόκεινται και τις μεγάλες διαφοροποιήσεις που σημειώνονται στο επίπεδο τεχνογνωσίας ανάμεσα σε κράτη και περιφέρειες συνεχίζει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο.

⁶¹ United Nations, Sustainable Development Goals, <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>

3.3 Βιώσιμη Ανάπτυξη και το Βιετνάμ

3.3.1. Στόχοι της Βιώσιμης Ανάπτυξης

Στην ιστορική Διάσκεψη του Ο.Η.Ε. για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στο Ρίο ντε Τζανείρο, τον Ιούνιο του 1992 εγκρίθηκε η Ατζέντα 21⁶² ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης, που έθετε ψηλά στις προτεραιότητες του ως σημαντικό ζήτημα για τους σκοπούς τους οποίους προωθούσε, την κοινωνική συμμετοχή και την εμπλοκή των κοινωνιών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η Ατζέντα 21 αποτέλεσε καταλυτικό παράγοντα προσπαθειών εφαρμογής των βασικών σημείων για τη σταδιακή ενσωμάτωση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης στη χάραξη και την υλοποίηση κυβερνητικών πολιτικών σε διεθνές, περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Σύμφωνα με την Ατζέντα 21 η βιώσιμη ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχθεί με τις παραδοσιακές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Μία στρατηγική περιβάλλοντος δεν μπορεί παρά να έχει περιορισμένα αποτελέσματα αν δεν έχει εξασφαλίσει την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, έναν υψηλό βαθμό ευαισθητοποίησης, οικολογικής αντίληψης, ευθύνης και "εναλλακτικής" συμπεριφοράς τους ως παραγωγοί αλλά και ως καταναλωτές.

Το 2002, δέκα χρόνια αργότερα, στο Γιοχάνεσμπουργκ πραγματοποιήθηκε η Παγκόσμια Σύνοδος Κορυφής, για να αξιολογήσουν την πρόοδο που είχε επιτευχθεί επί της Ατζέντας 21 και του Προγράμματος για την περαιτέρω εφαρμογή της Ατζέντα 21. Στο Γιοχάνεσμπουργκ, αναγνωρίζοντας τη σοβαρότητα της κατάστασης στο τομέα των κοινωνικό-οικονομικών και περιβαλλοντικών συνθηκών και την αδυναμία που είχαν πολλές χώρες, κυρίως αναπτυσσόμενες, να εφαρμόσουν την Ατζέντα 21, υιοθετήθηκε το Σχέδιο Εφαρμογής (Johannesburg Plan of Implementation – Jpol)⁶³, που είχε ως στόχο την επιτάχυνση της

⁶²https://www.un.org/esa/dsd/agenda21/res_agenda21_00.shtml?utm_source=OldRedirect&utm_medium=redirect&utm_content=dsd&utm_campaign=OldRedirect

⁶³ United Nations, - Johannesburg Plan of Implementation. Project Report. United Nation, Arctic Portal Library15 Jun 2012 , <http://library.arcticportal.org/1679/>

υλοποίησης των στόχων που τέθηκαν από την Ατζέντα και ωθούσε τα κράτη να πετύχουν απτούς δεσμεύσεις στόχους μέσα σε συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια.

Δεδομένου του γεγονότος ότι το χρονοδιάγραμμα επίτευξης των στόχων για την βιώσιμη ανάπτυξη εξέπνευσε στο τέλος του 2015, τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, στο πλαίσιο της 70ής Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, υιοθετήθηκε από τα 193 κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών, η Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Agenda 2030 : Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 01/01/2016.

Η Ατζέντα 2030 θέτει 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης-ΣΒΑ (Sustainable Development Goals - SDGs)⁶⁴ οι οποίοι εξειδικεύονται σε 169 επιμέρους μετρήσιμους υπο-στόχους σύμφωνα με τους οποίους γίνεται η αξιολόγηση επίτευξής τους για κάθε χώρα. Οι 17 Στόχοι σχετίζονται με τον άνθρωπο (People), τον πλανήτη (Planet), την ευημερία (Prosperity), την ειρήνη (Peace) και τη συνεργασία (Partnership). Ειδικότερα, οι Στόχοι εστιάζουν στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, στην εξάλειψη της φτώχειας, την περιφερειακή και παγκόσμια σταθερότητα τις ανθεκτικές και δίκαιες κοινωνίες. Για τον πλανήτη οι ενέργειες στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω των δράσεων για το κλίμα προκειμένου να μπορούν να καλυφθούν οι ανάγκες των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Τέλος, η ευημερία μπορεί να διασφαλιστεί για όλους τους ανθρώπους μέσω της αρμονικής συνύπαρξης της φύσης με την οικονομική, κοινωνική και τεχνολογική πρόοδο. Προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι πρέπει εδραιωθούν η συνεργασία και η παγκόσμια αλληλεγγύη και να εξαλειφθούν ο φόβος και η βία καθώς δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς ειρήνη και ειρήνη χωρίς βιώσιμη ανάπτυξη.

«Η Ατζέντα 2030 αποτελεί τη συλλογική προσπάθεια οικοδόμησης δίκαιης παγκοσμιοποίησης» Antonio Guterres, Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών.

Στο ήμισυ της διαδρομής της εφαρμογής των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης και ενώ διανύουμε τη δεκαετία της δράσης, πρόοδοι ετών έχουν αντιστραφεί εξαιτίας των διαδοχικών

⁶⁴ Γεροντέλη Α., Μιχηλίδου Ε., Διάσκεψη Κορυφής Rio+20 (UNCSD) «Το μέλλον που θέλουμε» (The future we want) - Μετά είκοσι έτη, Εισαγωγή για «Το μέλλον που θέλουμε»

και αλληλένδετων κρίσεων (πανδημία COVID-19, πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, επιδεινούμενη κλιματική αλλαγή), καθιστώντας επείγουσα την ανάγκη για κλιμάκωση των φιλοδοξιών εφαρμογής τους, σε όλα τα επίπεδα.

Παρά τις προκλήσεις, υπάρχουν σημαντικές εξελίξεις και τάσεις διεθνώς, οι οποίες δημιουργούν αισιοδοξία για το μέλλον. Από το 2000, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο δεν ζουν πλέον σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, η πρόσβαση αγοριών και κοριτσιών στην εκπαίδευση έχει αυξηθεί σημαντικά ενώ τα κρούσματα σοβαρών μεταδοτικών ασθενειών (όπως ο ιός HIV, η φυματίωση και η ελονοσία) έχουν μειωθεί.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η πρόοδος στην εφαρμογή των ΣΒΑ παρακολουθείται από τα Ηνωμένα Έθνη μέσω του Πολιτικού Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (UN High Level Political Forum on Sustainable Development/HLPF). Κάθε χρόνο, το Πολιτικό Φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών εξετάζει την πρόοδο επίτευξης διαφορετικών ΣΒΑ, ενώ περιλαμβάνει και τις Εθελοντικές Εθνικές Αξιολογήσεις (Voluntary National Reviews/VNRs) που παρουσιάζουν οι διάφορες χώρες. Ταυτόχρονα, η διαδικασία παρακολούθησης των ΣΒΑ, σε παγκόσμιο επίπεδο, υποστηρίζεται από μια ετήσια Έκθεση Προόδου των ΣΒΑ (SDGs Progress Report), η οποία προετοιμάζεται από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και από την τετραετή Παγκόσμια Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης (Global Sustainable Development Report), η οποία καταρτίζεται από ανεξάρτητη ομάδα επιστημόνων.

Σύμφωνα με την έκθεση «Το Μέλλον που θέλουμε»⁶⁵ οι ΣΒΑ αποτελούν εργαλείο επίτευξης ενός ευρύτερου οράματος και διαμόρφωσης ενός πλαισίου που αφορά τις αναπτυξιακές δραστηριότητες του ΟΗΕ. Ως τέτοιο εργαλείο, μπορούν να προσφέρουν προσήλωση και συνοχή στις δράσεις που αφορούν την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης από

⁶⁵ Το Πολιτικό Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (UN High Level Political Forum on Sustainable Development/HLPF) θεσπίστηκε το 2012, με το κείμενο συμπερασμάτων «Το Μέλλον που Θέλουμε», της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (United Nations Conference on Sustainable Development /Rio+20, "The Future We Want"). Το πλαίσιο, η μορφή και οι οργανωτικές πτυχές του HLPF, περιλαμβάνονται στις Αποφάσεις 67/290 και 70/299 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πρώτη συνεδρίαση του Φόρουμ πραγματοποιήθηκε την 24η Σεπτεμβρίου 2013 και αντικατέστησε την Επιτροπή για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, η οποία συνεδρίαζε ετησίως από το 1993.

το παγκόσμιο έως το τοπικό επίπεδο. Ως βασικές προϋποθέσεις για την υλοποίηση των 17 Στόχων αναφέρονται :

- i. Η ενίσχυση των τοπικών φορέων αυτοδιοίκησης μέσω αποκέντρωσης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.
- ii. Η προώθηση βιώσιμων μοντέλων παραγωγής και κατανάλωσης με επίκεντρο τις πόλεις κάτι που αναμένεται να συμβάλλει θετικά συνολικά στην εφαρμογή όλων των στόχων.
- iii. Ο στρατηγικός σχεδιασμός για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν ο οποίος θα πρέπει να εστιάζει στην ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων.

3.3.2 Η περίπτωση του Βιετνάμ

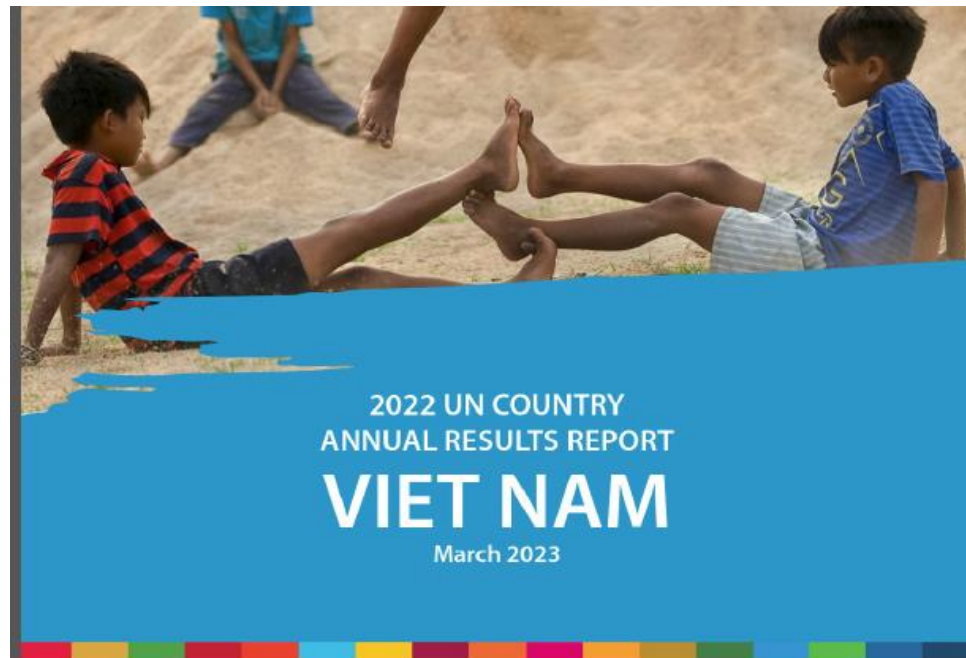
Η βιώσιμη ανάπτυξη, ως έννοια και ως σύνολο στρατηγικών στοχεύσεων, όπως έχουν αναπτυχθεί εντός του πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών, έχει έναν προοδευτικό προσανατολισμό⁶⁶. Η Ατζέντα 2030 θέτει συγκεκριμένους στόχους και καλεί τα κράτη να εξαλείψουν τη φτώχεια και την πείνα, να εστιάσουν στην εκπαίδευση, την υγεία και την ισότητα των φύλων, να μειώσουν τις ανισότητες, να προστατέψουν τους φυσικούς πόρους και το περιβάλλον και να προωθήσουν μια συμπεριληπτική ανάπτυξη.

Μέσα από τη μελέτη περίπτωσης, επιδιώκεται ο στόχος της διερεύνησης του τρόπου με τον οποίο προσεγγίζεται η προσπάθεια υιοθέτησης και εφαρμογής των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης στο Βιετνάμ.

Για τις ανάγκες της μελέτης αξιοποιήθηκε η Έκθεση Ανάπτυξης των ΗΕ για την υλοποίηση των ΣΒΑ καθώς και η Εθελοντική Έκθεση Αξιολόγησης (Voluntary National Reviews/VNR) που εκδόθηκαν το 2023 και αποτελούν σήμερα επίκαιρα κείμενα σχετικά με την εφαρμογή της Ατζέντα 2030 για την βιώσιμη ανάπτυξη. Οι εκθέσεις αξιολόγησης των ΣΒΑ, κυβερνητικές ή ανεξάρτητες, θεωρούν ως δεδομένες τις κύριες παραδοχές της βιώσιμης ανάπτυξης και διατηρούν μια «ξέγνοιαστη» οπτική ότι μπορούν να εξευρεθούν win-win λύσεις εντός ενός πλαισίου διαρκούς και ανεμπόδιστης οικονομικής ανάπτυξης, αρκεί – στον τομέα του

⁶⁶ Τράντας, Ν. (2018). «Βιώσιμη ανάπτυξη και πολιτικές στο πλαίσιο του ΟΗΕ», Αθήνα: Διόνικος.

περιβάλλοντος – να προχωρήσουν περισσότερο θεματικές όπως η κυκλική οικονομία και οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ). Είναι σαφές ότι κάθε τεχνική πρόοδος που συμβάλλει στην πιο αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων και στον περιορισμό των αποβλήτων είναι καλοδεχούμενη, όμως η επίτευξη της βιωσιμότητας απαιτεί συνολική αλλαγή υποδείγματος⁶⁷.

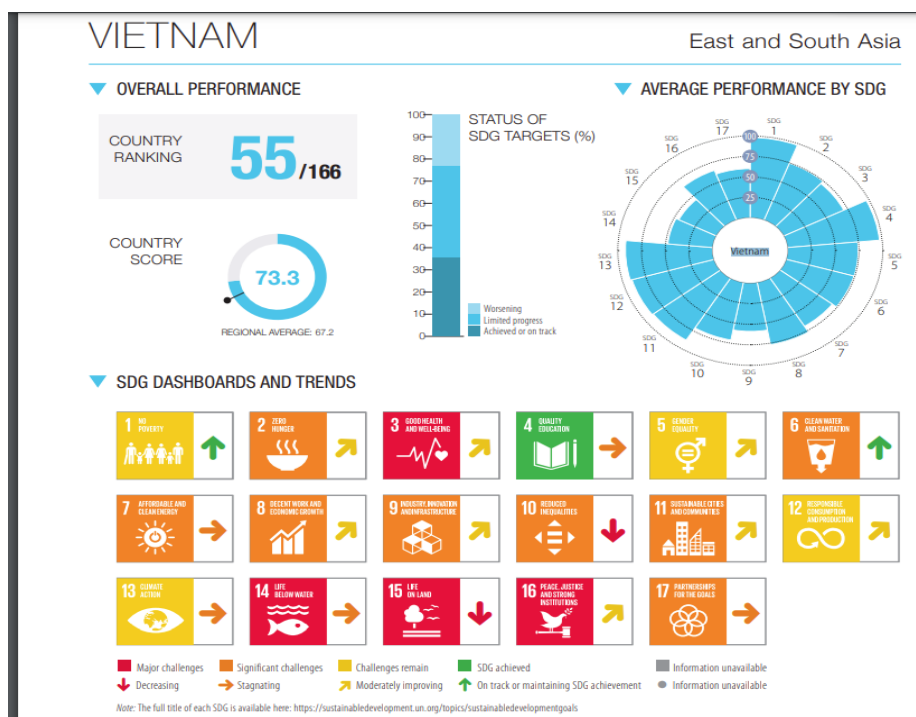

Η πρώτη Εθελοντική Εθνική Αξιολόγηση του Βιετνάμ (VNR) για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης παρουσιάστηκε τον Ιουλίου του 2018. Η Έκθεση ήταν αποτέλεσμα εντατικής συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, και της αгаστής συνεργασίας της Κυβέρνησης του Ανόι με τα ενδιαφερόμενα μέρη ενώ η δεύτερη Εθελοντική Εθνική Αξιολόγηση του Βιετνάμ (VNR) παρουσιάστηκε τον Ιούλιο 2023. Η δεύτερη Εθελοντική Εθνική Αξιολόγηση του Βιετνάμ αναδεικνύει τις προκλήσεις και τις στρατηγικές που σχετίζονται με τις κρίσεις: τα επίμονα οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα που προκάλεσε, την επακόλουθη πανδημία COVID-19, η οποία άσκησε σημαντική πίεση στο Σύστημα Υγείας και την οικονομία, την αυξημένη ζήτηση τροφής και των τιμών των καυσίμων, την εξωτερική χρηματοπιστωτική

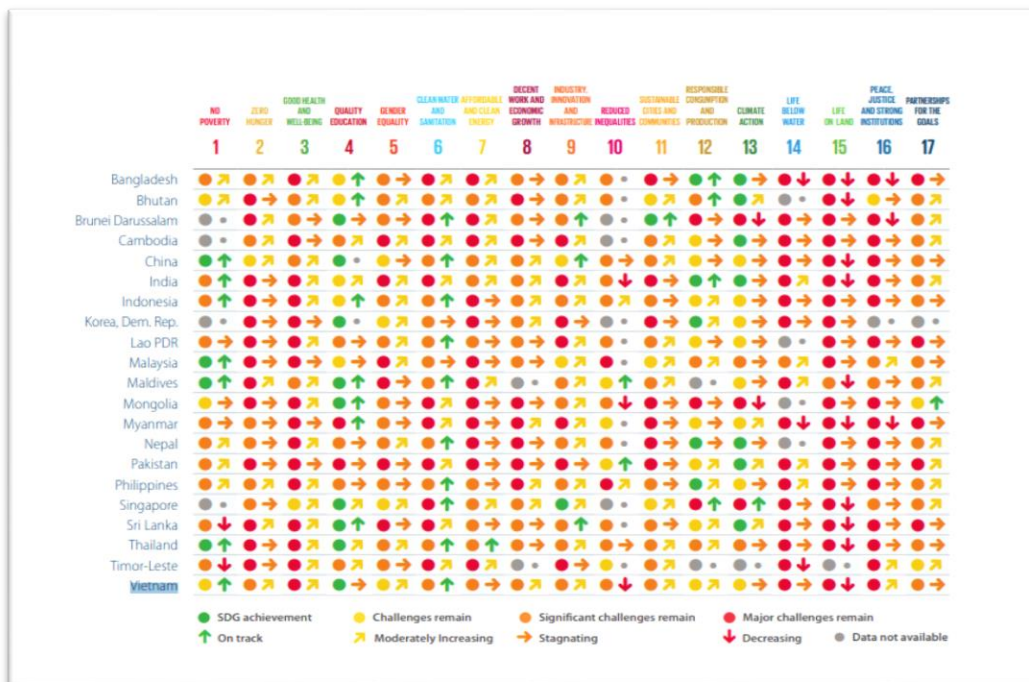
⁶⁷ Jackson, T. (2021), *Post Growth – Life after Capitalism*, Cambridge: Polity Press.

αστάθεια και την επιδείνωση των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών και κλιματικών αλλαγών.

Παρά τις δύσκολες αυτές συνθήκες αυτές, το Βιετνάμ συνέχισε να κάνει ισχυρές δεσμεύσεις στην Ατζέντα 2030, όπου οι 17 ΣΒΑ της οποίας έχουν θεσμοθετηθεί στον Εθνικό Σχέδιο Δράσης και ενσωματωθεί στην Εθνική Στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το Βιετνάμ στην προσέγγιση των ΣΒΑ έχει να επιδείξει πρόοδο την τελευταία τριετία. Βρίσκεται, μάλιστα, στην 55^η θέση ανάμεσα σε 166 χώρες.

(i) Σύμφωνα με την Έκθεση, το Βιετνάμ είχε αξιοσημείωτο πρόοδο σε 2 από τους 17 Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στην μείωση της φτώχειας, που αποτυπώνεται στον ΣΒΑ 1 (Μηδενική Φτώχεια - Δίνουμε τέλος σε όλες τις μορφές της φτώχειας παντού), καθώς και στην διαθεσιμότητα και τη βιώσιμη διαχείριση του νερού για όλους τους ανθρώπους (ΣΒΑ 6 – Καθαρό Νερό και Αποχέτευση - Διασφαλίζουμε τη διαθεσιμότητα και τη βιώσιμη διαχείριση του νερού και των εγκαταστάσεων υγιεινής για όλους τους ανθρώπους).

Αναλυτικότερα, όσον αφορά το ΣΒΑ 1, το ποσοστό φτώχειας μειώθηκε από 9,2% σε 4,3% μεταξύ 2016 – 2022, ενώ όσον αφορά το ΣΒΑ 6 το 98,3% των νοικοκυριών χρησιμοποιούν βελτιωμένες πηγές νερού 2022 (από 93,4% το 2016).

(ii) Βάσει των στοιχείων της έκθεσης, το Βιετνάμ έχει σημειώσει μέτρια πρόοδος όσο αφορά τους ΣΒΑ 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12 και 16. Συγκεκριμένα η μείωση της πείνας. Αναλυτικότερα:

ΣΒΑ 2 – Μηδενική πείνα. Ως γνωστό η φτώχεια είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο που μεταδίδεται από γενιά σε γενιά. Συχνά, τα παιδιά που γεννιούνται σε συνθήκες φτώχειας κινδυνεύουν πολύ περισσότερο να παραμείνουν σε παρόμοιες συνθήκες και κατά την ζωή τους ως ενήλικες⁶⁸. Στην περίπτωση του Βιετνάμ, καθοριστικό παράγοντα αποτροπής καταστάσεων φτώχειας μεταξύ άλλων είναι προτεραιότητα της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση του κινδύνου υποσιτισμού των παιδιών των εθνικών μειονοτήτων.

⁶⁸ Eurostat, 2013; Eurostat, 2020

Η φτώχεια περιορίζει τις ευκαιρίες των ανθρώπων να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους, την ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνία και τα δικαιώματά τους να έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες. Για να καθιστάτε δυνατό η αντιμετώπιση της φτώχειας η κυβέρνηση του Βιετνάμ θα πρέπει να προχωρήσει σε συγκεκριμένες πολιτικές παρεμβάσεις που αφορούν την εκπαίδευση, υγεία, ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας και πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας. Επιπλέον, η κυβέρνηση του Βιετνάμ θα πρέπει να προχωρήσει στην εφαρμογή ενός Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των δυο φύλων.

ΣΒΑ 3- Καλή υγεία και ευημερία. Η κυβέρνηση του Βιετνάμ θα πρέπει να καταβάλλει περισσότερες προσπάθειες όσον αφορά στη διασφάλιση της υγείας και στην προώθηση της ευημερίας για όλες τις ηλικιακές και ευαίσθητα κοινωνικές ομάδες καθώς και την εξασφάλιση καθολικής πρόσβασης σε ασφαλή, ποιοτικά και προσιτά φάρμακα και εμβόλια για όλους. Η διασφάλιση καλής υγείας καθώς και η πρόληψη και η αντιμετώπιση ασθενειών απαιτεί περεταίρω έρευνα και επακόλουθη λήψη αποφάσεων. Για αυτόν τον λόγο απαραίτητα κρίνονται:

- η βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας για το σύνολο του πληθυσμού, ιδίως εκεί όπου η προσπέλασή τους κρίνεται μερική ή ανύπαρκτη,
- η αντιμετώπιση κινδύνων υγείας (μη ασφαλές νερό και αποχέτευση, ατμοσφαιρική ρύπανση, βία, μη ασφαλείς δρόμοι, χρήση καπνού και κατανάλωση αλκοόλ) μέσα από ενημέρωση του κοινού,

ΣΒΑ 5 – Ισότητα των φύλων θα αποτελέσει η παροχή στις γυναίκες και τα κορίτσια ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαλψη, στην αξιοπρεπή εργασία καθώς και ισότιμη εκπροσώπηση στις διαδικασίες λήψης πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων. Το Βιετνάμ εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων στο πλαίσιο της οδηγίας «Να μην μείνει κανείς πίσω» («Leave no one behind») στην διάκριση των εθνοτικών μειονοτήτων, ευάλωτων ομάδων, ατόμων με αναπηρία και ηλικιωμένα άτομα.

Επιπλέον αναφορά γίνεται και «Leave no one behind: A call to action for gender equality and economic women's empowerment» (Να μη μείνει κανείς πίσω: έκκληση για δράση για την ισότητα των φύλων και την οικονομική χειραφέτηση των γυναικών), που αφορά την διασφάλιση της ισότητας και απαγόρευση των διακρίσεων των γυναικών στον χώρο εργασίας .

Λαμβάνοντας υπόψη ότι, παρά τις οικονομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησαν το 1986, το Βιετνάμ παραμένει ένα μονοκομματικό κράτος το οποίο δεν αναγνωρίζει θεμελιώδεις ελευθερίες όπως η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, η ελευθερία του λόγου, η ελευθερία θρησκείας η ελευθερία του Τύπου και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά τα ανθρώπινα, πολιτικά και ατομικά δικαιώματα, ιδίως όσον αφορά την κατάσταση των μειονοτήτων. Η κυβέρνηση του Ανόι θα πρέπει να λάβει συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης ως ένδειξη της δέσμευσής τους ιδίως όσον αφορά τη μεταρρύθμιση της ποινικής νομοθεσίας, τη θανατική ποινή, τους πολιτικούς κρατούμενους και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και να αξιοποιήσει πλήρως τις συμφωνίες προκειμένου να βελτιώσουν την επείγουσα κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Βιετνάμ.

ΣΒΑ 8 - Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη, το Βιετνάμ θα πρέπει να δίνει έμφαση στην βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη δημιουργώντας τις συνθήκες εκείνες όπου αφενός θα επιτρέψουν στους ανθρώπους να έχουν ποιοτικές θέσεις εργασίας και αφετέρου θα τονώνουν την οικονομία χωρίς ωστόσο να βλάπτουν το περιβάλλον.

ΣΒΑ 9 - Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην ανάπτυξη ανθρωπίνων πόρων, στην εκβιομηχάνιση και στην δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων.

ΣΒΑ 11 -Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες, το ποσοστό του πληθυσμού που ζει σε προσωρινές κατοικίες, έχει μειωθεί σε 0,9% από 2,6% που καταγράφηκε το 2016. Στο πλαίσιο της

υλοποίησης⁶⁹ στου ΣΒΑ 11, ξεκίνησε το 2019, η ανοικοδόμηση της έξυπνης πόλης⁷⁰ στην περιοχή Dong Anh στο Ανόι, από την Ιαπωνική κατασκευαστική εταιρεία Sumitomo, με το συνολικό κόστος του project να ξεπερνάει τα 4.2 δισεκατομμύρια δολάρια.

ΣΒΑ 12 - Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, που θα είναι βιώσιμη για όλους. Παρά την ανακοίνωση του Εθνικού Προγράμματος Δράσης για την Βιώσιμη Παραγωγή και Κατανάλωση (National Action Program on Sustainable Production and Consumption) η κυβέρνηση του Βιετνάμ, θα πρέπει να καταβάλλει μεγαλύτερες προσπάθειες όσον αφορά τη χρήση των βιώσιμων προϊόντων και υπηρεσιών ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στο περιβάλλον. Επιπλέον θα πρέπει να γίνει ουσιαστική μείωση της παραγωγής αποβλήτων μέσω της πρόληψης, της μείωσης, της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης. Τέλος, θα πρέπει να ενθαρρύνουν τις εταιρείες, ιδίως τις μεγάλες και υπερεθνικές, να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές και να ενσωματώσουν πληροφορίες σχετικά με τη βιωσιμότητα στις εκθέσεις τους.

ΣΒΑ 16 - Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί, με το ποσοστό του πληθυσμού και των οργανισμών να δείχνουν την ικανοποίησή τους με τις δημόσιες υπηρεσίες αυξήθηκε από 80,9% σε 87,2% μεταξύ 2017 - 2021. Ωστόσο, το Βιετνάμ σύμφωνα με το Δείκτη Αντίληψης για τη Διαφθορά (Corruption Perceptions Index, CPI) για το 2022 της Διεθνούς Διαφάνειας, σημείωσε μέτρια πρόοδο, συγκέντρωσε 44 βαθμούς (39 βαθμούς το 2021), και κατατάσσεται στην 77^η θέση παγκοσμίως σε σύνολο 180 χωρών. Η βαθμολογία κάτω του 50 βαθμούς δείχνει ότι η διαφθορά στον Δημόσιο Τομέα εξακολουθεί να θεωρείται εξαιρετικά σοβαρή. Επιπλέον, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας «Viet Nam SDG indicators on Children and Women

⁶⁹Έως το 2030, βελτίωση της χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμης αστικοποίησης για όλους καθώς και των ικανοτήτων για συμμετοχικό, ολοκληρωμένο και βιώσιμο σχεδιασμό και διαχείριση των ανθρώπινων οικισμών για όλες τις χώρες.

⁷⁰<https://www.smartcitiesworld.net/smart-cities-news/work-begins-on-hanoi-42-billion-smart-city-4666> Η ανάπτυξη της πόλης είναι χωρισμένη σε πέντε στάδια και θα απασχολήσει περίπου 25000 κατοίκους, με την παράδοση της πόλης σε πλήρη λειτουργικότητα να αναμένεται να γίνει το 2028. Η έξυπνη πόλη θα περιλαμβάνει νοσοκομεία, σχολεία, εγκαταστάσεις προστασίας από φυσικές καταστροφές, συστήματα ασφαλείας και επαγγελματικές εγκαταστάσεις, έναν ουρανοξύστη με 108 ορόφους για επιχειρήσεις, τον κεντρικό δρόμο της περιοχής γεμάτο κερασιές ενώ δε θα λείπει και η τεχνολογία μιας και θα υπάρχει έντονη η παρουσία της τεχνητής νοημοσύνης, Internet of Things, 5G συνδεσιμότητα και συστήματα αγορών μέσω blockchain αλλά και λογισμικό για την αναγνώριση προσώπου.

Survey 2020-2021», το 72,4% παιδιών ηλικίας 1-14 ετών έχουν υποστεί τουλάχιστο μια μορφή ψυχολογικής ή σωματικής τιμωρίας από τα μέλη της οικογενείας τους. Το Βιετνάμ, θα πρέπει να δώσει μεγαλύτερο βάρος σε ζητήματα που σχετίζονται με την πρόληψη βίας, ιδίως κατά των παιδιών καθώς και με την καταπολέμηση της διαφθοράς.

(iii) Στασιμότητα παρουσιάστηκε στου ΣΒΑ 4,7,13,14,17.

ΣΒΑ 4 - Ποιοτική Εκπαίδευση, διασφαλίζοντας την ελεύθερη, ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση, προάγοντας ευκαιρίες για δια βίου μάθηση. Παρότι το Βιετνάμ είχε πετύχει θετικά αποτελέσματα στην υλοποίηση του ΣΒΑ 4 - αύξηση εγγραφής σε σχολεία υποχρεωτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το ποσοστό των μαθητών που αποφοίτησαν σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν 98,1% το 2022), ωστόσο το ποσοστό συμμετοχής των παιδιών ηλικίας κάτω των πέντε ετών προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παραμένει χαμηλή. Η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έχουν καθοριστικό αντίκτυπο στη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών, δεδομένου ότι κατά τη διάρκεια των πρώτων πέντε ετών της ζωής τους αναπτύσσουν βασικές ικανότητες, και ότι η πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας θέτει τα θεμέλια για τη μετέπειτα επιτυχία τους στη ζωή όσον αφορά την εκπαίδευση, την ευημερία, και την κοινωνική ένταξη. Τέλος, αναφορικά με την εκπαίδευση το επίπεδο εγγράμματων στον συνολικό πληθυσμό είναι ιδιαίτερα υψηλό (96%), στα ίδια επίπεδα με αυτό της Σιγκαπούρης. Σε υψηλό επίπεδο βρίσκεται και η χρήση των νέων τεχνολογιών καθώς έχει εξελιχθεί και η πληροφοριακή κουλτούρα των νέων. Τα αγγλικά είναι ένα από τα υποχρεωτικά μαθήματα, στο Βιετνάμ. Υπάρχει συνεργασία των εκπαιδευτικών και των σχολείων με ΜΚΟ, όπως το «Reading Ambassadors» με τη δημοτική βιβλιοθήκη, το «Safe in Traffic» σε συνεργασία με την Τροχαία ή το «Skype στην τάξη» με άλλους συνεργάτες-εκπαιδευτικούς μέσω της δράσης και διαδικτυακής πλατφόρμας, «Microsoft Innovative Experts Network».

ΣΒΑ 7 - Φθηνή και καθαρή Ενέργεια, το ποσοστό των νοικοκυριών με πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια ήταν 99,5% το 2022, ενώ το χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών έχει μειωθεί, από 1,3% σε 0,1% για την περίοδο 2018-2022.

84

VOLUNTARY NATIONAL REVIEW 2023 ON THE IMPLEMENTATION
OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS**GOAL 7:****Ensure access to sustainable, reliable, and affordable energy for all****99.5%**Percentage of
households with access
to electricity in 2022**55.79%**TOTAL INSTALLED CAPACITY GENERATED
FROM RENEWABLE SOURCES (HYDRO POWER,
WIND POWER, SOLAR POWER, BIOMASS
POWER) IN 2022

Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς που παράγεται από τις ΑΠΕ (Υδροηλεκτρική ενέργεια, αιολική ενέργεια ηλιακή ενέργεια και ενέργεια από βιομάζα) το 2022 αυξήθηκε 55.79% χάρη στις πολιτικές που ενθαρρύνουν τις επενδύσεις σε έργα Ανανεώσιμης Ενέργειας. Στην Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP27) ο Πρωθυπουργός του Βιετνάμ δεσμεύτηκε όσον αφορά τη μείωση των μέγιστων ετήσιων εκπομπών του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας έως και κατά 30%, και επίσπευση της ημερομηνίας κορύφωσης κατά πέντε έτη στο 2030. Επιπλέον τάχθηκε υπέρ της επιτάχυνσης της υιοθέτησης των ΑΠΕ με στόχο μετάβαση σε μια καθαρή οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα έως το 2050.

ΣΒΑ 13- Δράση για το κλίμα ώστε να καταπολεμηθεί η κλιματική αλλαγή και οι συνέπειες της, Το Βιετνάμ, λόγω της κλιματικής Αλλαγής είναι μια χώρα που πλήττεται περισσότερα από τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Ως εκ τούτου η κυβέρνηση του Ανόι από θα πρέπει να καταβάλλει μεγαλύτερες προσπάθειες για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της προσαρμοστικής ικανότητας έναντι των κινδύνων και των φυσικών καταστροφών που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή.

ΣΒΑ 14- Ζωή στο νερό, να προστατεύσουμε το νερό στη θάλασσα, τους ωκεανούς και τους θαλάσσιους πόρους παντού για να έχουμε βιώσιμη ανάπτυξη. Το Βιετνάμ έχει λάβει δραστικά μέτρα, όπως ενίσχυση των συστημάτων ελέγχου για την για την πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης και μη δηλωμένης αλιείας. Παράλληλα, το Βιετνάμ συνεχίζει τις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) όσον αφορά τους κανόνες στις επιδοτήσεις αλιείας.

ΣΒΑ 17-Συνεργασία για τους Στόχους, για την υλοποίηση της παγκόσμιας βιώσιμης ανάπτυξης. Αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί ότι μέχρι τον Απρίλιο του 2023 το Βιετνάμ έχει συνάψει διπλωματικές σχέσεις με 191/193 κράτη μέλη του ΟΗΕ ενώ έχει υπογράψει 15 Συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου και εφαρμόζει τους κανόνες περί μείωση δασμών. Ωστόσο, το ζήτημα της διαθεσιμότητας δεδομένων και την υποβολή εκθέσεων για την παρακολούθηση της εφαρμογής των ΣΒΑ εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για το Βιετνάμ. Ο Στόχος 17 είναι κομβικός. Χωρίς την ουσιαστική συνεργασία μεταξύ Κοινωνίας-Κράτους και διεθνών Οργανισμών δεν είναι εφικτή η αλλαγή προς ένα βιώσιμο αύριο.

(IV) Φθίνουσα πορεία στην Αξιολόγηση καταγράφονται στους ΣΒΑ 10 και 15

ΣΒΑ 10- Λιγότερες ανισότητες μέσα στην ίδια χώρα αλλά και μεταξύ των χωρών.

Παρά το γεγονός ότι το φτωχότερο 40% του πληθυσμού στο Βιετνάμ βιώνει μια σχετική αύξηση εισοδήματος, η εισοδηματική ανισότητα συνεχίζει να αυξάνεται. Το Βιετνάμ έχει αναπτύξει και προσπαθεί να εφαρμόσει πολιτικές για την ενδυνάμωση και προαγωγή της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ένταξης όλων, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, αναπηρίας, φυλής, εθνικότητας, καταγωγής, θρησκείας ή οικονομικής ή άλλης κατάστασης. Επίσης, η κυβέρνηση του Ανόι έχει βελτιώσει την διαδικασία παρακολούθησης των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων, και έχει διασφαλίσει την ενισχυμένη εκπροσώπησή της σε παγκόσμιους και περιφερειακούς οικονομικούς και χρηματοπιστωτικούς θεσμούς και φορείς, μετέχοντας ενεργά όπως στην περιφερική συνεργασία στο πλαίσιο της “ASEAN” ή στην διεθνής Επιτροπή του Ποταμού Μεκόνγκ.

Ωστόσο η ανισότητα συνεχίζει να υφίσταται ενώ παρατηρούνται μεγάλες διαφορές στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και σε άλλα αγαθά. Ολοένα και περισσότερο καλλιεργείται η πεποίθηση ότι η οικονομική ανάπτυξη δεν επαρκεί για τη μείωση της φτώχειας, αν η εκείνη –η οικονομική ανάπτυξη- δεν είναι συμμετοχική και δεν περιλαμβάνει τις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης: την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική.

Η διασφάλιση των ισότιμων ευκαιριών και μείωση των αποτελεσμάτων των ανισοτήτων, θα πρέπει να γίνει μέσω, της εξάλειψης νόμων, πολιτικών και πρακτικών που επιτρέπουν διακρίσεις και θέσπισης -προαγωγής των κατάλληλων νομοθεσιών, πολιτικών και δράσεων σε σχέση με αυτό το θέμα

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να βελτιωθεί η ποιότητα των θέσεων εργασίας, ιδίως όσον αφορά τους μισθούς διαβίωσης, την ασφάλεια της εργασίας, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση, καθώς και την υγεία και ασφάλεια στην εργασία.

Το Βιετνάμ θα πρέπει να ταχθεί υπέρ της εφαρμογής μιας πολιτικής κατά των διακρίσεων, στη διασφάλιση ίσων ευκαιριών απασχόλησης και στην καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής για τις γυναίκες και τους άνδρες. Θα πρέπει να γίνει η περαιτέρω ενσωμάτωση των γυναικών στην αγορά εργασίας, μέσω της γεφύρωσης του χάσματος μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου των γυναικών και της θέσης τους στην αγορά εργασίας, και η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες όσον αφορά τους μισθούς, την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, την καταπολέμηση των ανισοτήτων και την προώθηση της οικονομικής ανεξαρτησίας των γυναικών.

Τέλος, θα πρέπει να θεσπίσουν πραγματικά μέτρα κατά της φοροδιαφυγής και της φορολογικής απάτης, τα οποία θα αποτελέσουν σημαντικό μέσο μείωσης των οικονομικών ανισοτήτων και βελτίωσης της συλλογής φορολογικών εσόδων .

ΣΒΑ 15 - Ζωή στη στεριά, να χρησιμοποιούμε βιώσιμα τα δάση, χερσαία οικοσυστήματα, οικοτόπους, να καταπολεμήσουμε την ερημοποίηση και καταστροφή κάθε οικοτόπου

Η συνολική έκταση του υγροτόπου του Βιετνάμ είναι περισσότερο από 11.8 εκατομμύρια εκτάρια (εξαιρουμένων των εποχιακών πλημμυρισμένων ποταμιών και ρυακιών). Η Κυβέρνηση του Βιετνάμ έχει αποκαταστήσει τα δασικά και υγρότοπων οικοσυστήματα με βιώσιμα συστήματα. Η δασική έκταση στο Βιετνάμ, που αποτελεί στοιχείο-κλειδί για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία της βιοποικιλότητας διατηρήθηκε σε σταθερό επίπεδο από 41,65% σε 42,02% το χρονικό διάστημα 2018-2022. Το Βιετνάμ, προσηλωμένος στην επιτυχή εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, έχει ήδη ξεκινήσει, κατά το 2019, τη διαδικασία εκπόνησης Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής για τους SDGs και στο πλαίσιο αυτό ενέκρινε την Κοινωνικο-Οικονομική Αναπτυξιακή Στρατηγική (Socio-Economic Development Strategy - SEDS) 2021-2030. Με την εφαρμογή του παραπάνω Σχεδίου η κυβέρνηση του Ανόι θέλει να πετύχει την βιώσιμη διαχείριση των δασών, την καταπολέμηση της απερήμωσης, την ανάσχεση και αντιστροφή της υποβάθμισης του εδάφους και την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας. Ωστόσο το Βιετνάμ εξακολουθεί να αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες και προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή του SDG 15. Συγκεκριμένα θέματα που πρέπει να αντιμετωπίζουν τον επόμενο διάστημα περιλαμβάνουν (i) τον τερματισμό της αποψίλωσης, αποκατάσταση των υποβαθμισμένων δασών (ii) την αποκατάσταση υποβαθμισμένων γαιών και εδαφών, συμπεριλαμβανομένων των εδαφών που επηρεάζονται από την απερήμωση, την ξηρασία και τις πλημμύρες, και επιδίωξη της επίτευξης ενός κόσμου με μηδενική υποβάθμιση της γης (iii) την καταπολέμηση της λαθροθηρίας και της παράνομης διακίνησης προστατευόμενων ειδών (iv) την παράνομη εμπορία προϊόντων άγριων ειδών (φυτά και ζώα) μέσω μιας πραγματικής και διαρκούς αλλαγής της ατομικής και συλλογικής συμπεριφοράς· καθώς και η αναγνώριση του ρόλου που μπορούν να διαδραματίσουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη στήριξη του σχεδίου δράσης (v) Κινητοποίηση και σημαντική αύξηση των οικονομικών πόρων από όλες τις πηγές για τη διατήρηση και βιώσιμη χρήση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία έγινε προσπάθεια χαρτογράφησης της πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση του Βιετνάμ και της δέσμευσής της για την ανάπτυξη της χώρας. Το Ανόι αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και υλοποιεί πολιτικές για μια δίκαιη πράσινη μετάβαση με την αξιοποίηση διεθνών εταιρικών σχέσεων, την ενδυνάμωση της δύναμης των νέων τεχνολογιών και την αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού της, παράλληλα με την επιδίωξη του στόχου της να γίνει μια χώρα υψηλού εισοδήματος μέχρι το 2045. Με αυτόν τον τρόπο, το Βιετνάμ μπορεί να συνεχίσει να αναδεικνύει ότι η κρίση είναι μια ευκαιρία για αλλαγή, μια ευκαιρία για ένα άλμα προς ένα πιο δίκαιο και πράσινο μέλλον για όλους.

Με βάση τα αποτελέσματα και την ανάλυση των παραπάνω στοιχείων και αναγνωρίζοντας ότι οι 17 ΣΒΑ αποτελούν κοινό μέλημα για την ανθρωπότητα στο σύνολό της: υπό το πρίσμα του νέου επιδεινούμενου γεωπολιτικού τοπίου, στο οποίο εντάσσονται, μεταξύ άλλων, οι συνεχιζόμενες κρίσεις στους τομείς του κλίματος, της βιοποικιλότητας, της υγείας (COVID 19), του χρέους και της επισιτιστικής ασφάλειας, καθώς και η εντεινόμενη αντίδραση κατά των δικαιωμάτων των γυναικών και της ισότητας των φύλων και οι βίαιες συγκρούσεις που εξακολουθούν να πλήττουν πολλά μέρη του κόσμου, ιδίως τις αναπτυσσόμενες χώρες καταλήγουμε σε κάποια συμπεράσματα -παρατηρήσεις.

Πρώτον, εντοπίζεται η έλλειψη των ολοκληρωμένων πολιτικών λύσεων στην δημιουργία μιας διαδικασίας με την οποία η χώρα θα μπορεί να κάνει έναν απολογισμό της προόδου των ΣΒΑ, να συζητήσει τις προκλήσεις, να εντοπίσει τα αναδυόμενα ζητήματα και να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες για την επιτάχυνση της εφαρμογής των ΣΒΑ.

Δεύτερον, διαπιστώνεται η αδυναμία της κυβέρνησης του Βιετνάμ να καλύψει το κενό στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προόδου των ΣΒΑ σύμφωνα με τα αναγνωρισμένα διεθνή πρότυπα μεθοδολογίας και διαχωρισμού.

Τρίτον, απαιτείται η βελτίωση της διακυβέρνησης, η ανταπόκριση και η λογοδοσία των θεσμικών οργάνων, η ενδυνάμωση των γυναικών και η ισότητα των φύλων που είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση δίκαιων, χωρίς αποκλεισμούς, ειρηνικών κοινωνιών των πολιτών, η απαλλαγή από κάθε μορφή βίας και διακρίσεων και η προστασία και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ενίσχυση των εθνικών νομοθεσιών, πολιτικών και θεσμών και η εμβάθυνση ενός ευνοϊκού, διαφανούς και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλοντος για τη

συμμετοχή των ανθρώπων - ιδίως των ευάλωτων ομάδων - σε μια διαδικασία βιώσιμης ανάπτυξης. Ολοκληρωμένο εθνικό πλαίσιο χρηματοδότησης το οποίο υλοποιείται από τον ΟΗΕ σε συνεργασία με την κυβέρνηση του Βιετνάμ αποτελεί το πρώτο δομικό στοιχείο ενός ολοκληρωμένου εθνικού χρηματοδοτικού πλαισίου για να βοηθήσει στην κινητοποίηση, την κατανομή και την παρακολούθηση των οικονομικών πόρων που απαιτούνται.

Τέταρτον, παρά τις εξαιρετικές επιδόσεις του Βιετνάμ στον τομέα της οικονομίας, αρνητικά σημεία εξακολουθούν να υπάρχουν, όπως οι επιδόσεις του στον τομέα του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που παραμένουν ιδιαίτερα χαμηλές. Πιο συγκεκριμένα η κυβέρνηση της χώρας δέχεται συχνά κριτική σχετικά με τη συγκέντρωση της πολιτικής εξουσίας στο Κομμουνιστικό Κόμμα, το οποίο αποτελεί και το μοναδικό αναγνωρισμένο κόμμα, καθώς και σχετικά με τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων με έμφαση στην απουσία της ελευθερίας του τύπου και στις φυλακίσεις δημοσιογράφων και ακτιβιστών, καθώς και στην έλλειψη ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας. Όλα αυτά επιδρούν και στην περιορισμένη αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Μπορεί το Βιετνάμ να αύξησε κατά 12 φορές το ΑΕΠ του, αν όμως δεν προχωρήσει σε βαθιές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και δεν προσδώσει ουσιαστικές ελευθερίες στους πολίτες του, δεν θα γνωρίσει την πραγματική ανάπτυξη.

Πέμπτον, η οικονομική ανάπτυξη συνετέλεσε στην αύξηση της διαφθοράς, η οποία παραμένει υψηλή αν και δείχνει να υποχωρεί σε σχέση με το παρελθόν. Υπάρχουν ακόμη νόμοι που καθιστούν δύσκολη την ζωή των ξένων επενδυτών, καθώς και εξαιρετικά χαμηλά όρια συμμετοχής ξένων κεφαλαίων σε σημαντικό αριθμό τομέων της οικονομίας. Όπως σε κάθε κομμουνιστικό καθεστώς, ο έλεγχος και η χρήση της γης παραμένουν ένα σοβαρά θέματα προς συζήτηση.

Για το Βιετνάμ, οι Στόχοι της Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) παρέχουν μία σημαντική ευκαιρία για την ανάκαμψη και μετάβαση προς ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, με ισορροπία μεταξύ των τριών πυλώνων – οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού. Η συμμετοχή του Βιετνάμ σε τόσο σε περιφερειακούς οργανισμούς, όπως η ASEAN όσο και διεθνούς (ΟΗΕ) συμβάλει σε σημαντικό επίπεδο στην καταγραφή και την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα βάσει του γενικού πλαισίου που έχουν πλέον ορίσει. Επιπλέον η συνέχιση

των συνεργασιών με Διεθνείς εταίρους για δίκαιη ενεργειακή μετάβαση στην επίτευξη του φιλόδοξου στόχου του Βιετνάμ για καθαρές μηδενικές εκπομπές έως το 2050, την επιτάχυνση της κορύφωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και στη μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα στην καθαρή ενέργεια. Ο τρόπος αυτός θα συμβάλλει στην κινητοποίηση τόσο της δημόσιας όσο και της ιδιωτικής χρηματοδότησης για τη στήριξη της πράσινης μετάβασης του Βιετνάμ.

Συμπερασματικά και λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω παρατηρήσεις επισημάνεται ότι η δέσμευση της κυβέρνησης του Βιετνάμ θα πρέπει να είναι ρεαλιστική στο πλαίσιο των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας, θα πρέπει να είναι συνειδητοποιημένοι ως προς τη διάσταση της βιωσιμότητας και να εκθέτουν τα διακυβεύματα με ειλικρινή τρόπο, αμβλύνοντας τις αντιθέσεις που προκύπτουν στην προσπάθεια συγκερασμού ιδιωτικών και δημόσιων συμφερόντων. Τέλος η δέσμευση οφείλει να εστιάσει σε θέματα ανισοτήτων, κοινωνικής δικαιοσύνης και βιωσιμότητας, και το έργο της μπορεί να συμβάλλει ουσιαδώς στη δημιουργία πιο δίκαιων θεσμών, πολιτικών και κοινωνιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

(n.d.).

The US Embassy and Consulate in Vietnam. (2003, June). Ανάκτηση από <https://vn.usembassy.gov/the-u-s-vietnam-bilateral-trade-agreement-bta-resources-for-understanding/>

Amartya, S. (2010). *Gruppo Unipol*. Ανάκτηση από https://www.unipol.it/sites/corporate/files/document_attachments/sen_2010_eng_ugf_01-01-2010_en.pdf

Amartya, S. (2010). *SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND OUR RESPONSIBILITIES*. Ανάκτηση από https://www.unipol.it/sites/corporate/files/document_attachments/sen_2010_eng_ugf_01-01-2010_en.pdf

Asian, T. A. (2023). *ASEAN-European Union Dialogue Relations*. Ανάκτηση από <https://asean.org/european-union/>

Asia-Pacific Economic cooperation. (n.d.). Ανάκτηση από https://www.apec.org/meeting-papers/leaders-declarations/2020/2020_aelm/annex-a

Bailey, O. K. (1994). *Methods of Social Research*. Free Press.

Brundtland, G. (1987). *Our Common Future. Report of the World Commission on Environment and Development*. Oxford University Press, New York.

Bruno Jetin, M. M. (n.d.). *ASEAN Economic Community, A Model for Asia-wide Regional Integration?* (26 February 2016 εκδ.). Palgrave Macmillan New York.

Buzzanco, R. (1999). *Vietnam and the Transformation of American Life*. Malden, Massacusetts: Blackwell Publishers.

Capitani, G., & Comazzetto, G. (n.d.). The Concept of Sustainable Development in Global Law: Problems and Perspectives. *Athens Journal of Law*, σελ 35-46.

Commerce, U. D. (2023). *U.S. Department of Commerce Publishes Text of Landmark Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity (IPEF) Supply Chain Agreement*. Ανάκτηση από <https://www.commerce.gov/news/press-releases/2023/09/us-department-commerce-publishes-text-landmark-indo-pacific-economic>

Davidson, P. B. (1991). *Vietnam at War: The History, 1946-1975*. New York, Oxford: Oxford University Press.

Defences, U. D. (2023). *Lifting Embargo Allows Closer U.S., Vietnam Cooperation, Obama, Carter Say*. Ανάκτηση από [us-vietnam-relations-feb-16-2021.pdf](https://www.us-vietnam-relations-feb-16-2021.pdf)

- Delegation of the European Union to the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN).* (n.d.). Ανάκτηση από https://www.eeas.europa.eu/asean/european-union-and-asean_en?s=47
- European Commission.* (n.d.). Ανάκτηση από https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/vietnam/eu-vietnam-agreement_en
- Fredman, Z. (2014). *"The specter of an expansionist China": Kennedy administration assessments of Chinese intentions in Vietnam.* Diplomatic History 38(1), 111-136. <https://doi.org/10.1093/dh/dht071>.
- Groot, G. J. (1999). *A Noble Cause?: America and the Vietnam War*. Pearson; 1st edition (October 21, 1999).
- Jackson, T. (2021). *Post Growth – Life after Capitalism*. Cambridge: Polity Press.
- Jonathan, N. (2005). *Ο Αμερικανικός Πόλεμος - Βιετνάμ 1960-1975*. Αθήνα: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο.
- Kissinger, H. (1994). *Diplomacy*. Simon and Schuster.
- Lind, M. (2013). *Vietnam: The necessary war*. Simon and Schuster.
- Ministry Foreign, A. o. (2023). *Προσχέδιο Συμφωνίας για την Εφοδιαστική Αλυσίδα του Οικονομικού Πλαισίου ΙνδοΕιρηνικού (IPEF)*. Ανάκτηση από <https://agora.mfa.gr/infofiles/IPEF%205%20us.pdf>
- Neale, J. (2005). *Αμερικανικός Πόλεμος, Βιετνάμ 1960-1975, μτφρ. Ρούντος Ν.,* Αθήνα: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο.
- Neu, C. E. (2005). *America's lost war: Vietnam, 1945-1975*. Illinois: Wheeling : Harlan Davidson.
- PellowDavid. (2007). *Resisting Global Toxics Transnational Movements for Environmental Justice*. The MIT Press.
- Thomas, J. (2013). *Vietnam in the Global Economy*. Lexington Books .
- TIMES, H. (2023). *Vietnam's bamboo diplomacy characterized by both adaptability and strength: Pary Chief*. Ανάκτηση από <https://hanoitimes.vn/vietnams-bamboo-diplomacy-characterized-by-both-adaptability-and-strength-pary-chief-325048.html>
- Tsokkos, M. (2021). *The Washington Times*. Ανάκτηση από VietNam's legal sector has seen tremendous growth to meet the demand of foreign investors: <https://www.washingtontimes.com/news/2021/mar/23/vietnams-legal-sector-has-seen-tremendous-growth-t/>

- Union of Associations of Industry and Commerce in Vietnam*. (n.d.). Ανάκτηση από <https://www.chamber-commerce.net/dir/11646/Union-of-Associations-of-Industry-and-Commerce-in-Ho-Chi-Minh-City>
- United Nations Climate Change*. (2023). Ανάκτηση από <https://unfccc.int/process-and-meetings/what-is-the-united-nations-framework-convention-on-climate-change>
- United, N. (2015). *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development* (sustainabledevelopment.un.org εκδ.). United Nations.
- University Libraries-UNT Digital Library*. (2023). Ανάκτηση από <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc462322/>
- Vietnamnet Global*. (n.d.). Ανάκτηση από <https://vietnamnet.vn/en/pwc-ranks-vietnam-22nd-largest-economy-by-2050-E123452.html>
- World Trade Organization*. (n.d.). Ανάκτηση από https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/dgno_18may23_e.htm
- Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας, Ε. Ε. (2014). *Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Ανάκτηση από <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/3456359b-4cb4-4a6e-9586-6b9846931463>
- Δεκλερής, Μ. (2000). *Το Δίκαιο της Βιώσιμου Ανάπτυξεως*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Δημαδάμα, Ζ. (2021). *Βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη: Η ενσωμάτωση των 17 στόχων του ΟΗΕ*. Παπαζήση.
- Δημαδάμα, Ζ. (Μάιος 2008). *Οικονομία, Ανάπτυξη, Περιβάλλον/ Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Πολιτικές της Αειφόρου Ανάπτυξης*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Ηνωμένα Έθνη*. (2023).
- ΟΗΕ, Τ. 1.-Μ. (2023). *Ηνωμένα Έθνη*. Ανάκτηση από <https://unric.org/el/%CF%84%CE%B1-193-%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%B7%CE%B5/>
- P, Μ., Αστάρα, Ο.-Ε., & Καλδής, Π. (2008). *Βιώσιμη Ανάπτυξη*. Rosili.
- Τράντας, Ν. (2018). «*Βιώσιμη ανάπτυξη και πολιτικές στο πλαίσιο του ΟΗΕ*», στο Θ. Αθήνα: Διόνικος.
- Τσάλτας, Γ. (Δεκέμβριος 2002). *Το περιβάλλον μετά την Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την αειφόρου ανάπτυξη. Γιοχανεσμπουργκ 2002*. Ρόδος.
- Τσάλτας, Γ., & Σαμιώτης, Γ. (1993). *Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη*. Παπαζήση.